СИГНАЛЬНЫЙ ЭКЗЕМПЛЯР

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО свет

Еда 6

АВГУСТ 1959 шу

№ 63 (2275)

Мах 20 коп.

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай областнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР-а Лаккехьарча Совета а орган

Іажаш дика летаьб

2 эзар гектар сомий бешамаш я Кубанерча «Агроном» яхача совхоза. Хьабаьннаб хьалха кхачаш бола Іажаш. ХІара гектара тІара 150—200 центнер сом боал.

400 тонн гаргга эггара дикагІа бола Іажаш бахьийтаб совхозо Москве, Свердловске, Петрозаводске, Литве, кхычахьа.

Партийни тІахьожама формаш а наькъаш а тоаде

ХІара денна щерлуш боагІа семилетка кхоачашъяра лоаттабу къовсам. ВорхІ шера лаг ханал хьалха кхоачашъяра, коммунизм оттаяра советски халкъа беррига низ, деррига творчески хьинар оарцагІдоахаш я Коммунистически парти.

XXI-ча съезда решенеш кхоачаш а еш, социалистически демократи, дуккхача наьха инициативеи самодеятельностьи, мамогга дегІайоалаяра, общественни организацеша, беррига къахьегамхоша паччахьалкхенна деча доале, боахама а культура а строительстве хьинарегІа дакъа лоацилга ІалашдаРа тІакхувш я парти.

Хьалхашка латтача кердача доккхийча декхараша дІадех партийни организацей, хІара коммунста лоархІам а бехктохкам а лакхбелга, партена юкъера демократи шеръелга, парте болча наьха хьинар айделга. ХІара партийни организаце декхар да ший коллективе творчески къахьегама маэшшара а болх тоабергбола а гІулакхаш оттаделга, кхоачамбоацараш ловргдоаца гІулакх оттаделга.

Вахарца чІоаггІа бувзабенна, хоадам болаш, керттерча декхарашта тІаберзабаь хилча мара дика беркат доалаш хилац партийни болх. ЦК июньски Пленумо белгалдаьккхар, партийни организацей балхацара керттердар хІанз укх сахьате,— дика ка а йоалаш семилетка кхоачашъяра хоадам беш дола гІулакх из хиларах тарра, технически прогресса хьакъехьа парте XXI-ча съездо белгалъяьха планаш практически чакхъяхара тІехьа беш бола организаторски болх хилар. Технически прогресс баьхьан лоаттабеча къовсаме дакъа лоацаргдолаш юкъеоза беза беррига советски къахьегамхой.

«ХІанз,— аьлар новкъоста Н. С. Хрущева Днепропетровски машиностроительни заводерча къахьегамхой митинге,— **халкъа боахама дерригача доакъошка технически прогресс яра хьадда йола программа парте оттаяьча хана, керттера декхар да XXI-ча съездо а ССКП ЦК июньски Пленумо а яь решенеш кхоачашъелга хІара предприяте, хІара стройке, хІара экономически районе вІаштІехьадоакхилга. Деналца беш бола организаторски болх, тІаийца решенеш кхоачаш мишта ю тохкаш бола тІахьожам — гой цох тийша да хІанз ворхІ шера план толамца кхоачашъелга».**

Вай парти массаза а хиннай партеи правительствеи директвиаш кхоачаш мишта ю тІахьожам оттабари уж кхоачашделга вІашагІдоллари Іалаьмате доккха гІулакх лоархІаш. ХІанз, тІагІертта коммунизм хьалъе вай доладеннача хана къаьстта чІоагІа лоархІам болаш гІулакх да тІаийца решенеш кхоачаш мишта ю тІахьожам оттабелга. Паччахьалкхен, партийни, боахама организацей дерригача доакъошка цартеи правительствеи решенеш кхоачашъяра беш бола тІахьожам - чІоагІбе, ерригача партийни организацей керттера декхар а даь хьалхашка оттаде, де дезар чакх мишта доаккх тохкача тІахьожама дешаш, аьнна, тІахьийхад ЦК июньски Пленумо.

Къаьстта дуккхагІа беркат доалаш худ лохехьара хьал, наха беш болча тІахьожамах. Ховш да, ССКП Уставо низ бола бокъо каралу производственни торговии предприятешкарча первични партийни организацешта — администраце балха тІахьожам оттабе бокъо. Баьхьда, мишта хила беза из тІахьожам яха дош Устава тІа белгалдаьккхадац, цудухьа цу шоай бокъонах дуккхача организацеша биззаь пайда эцац. ХІанзалца лелаяь тІахьожама организационни формаш кердача декхарашта кхоачам беш яц. Из гІулакх теркал а даь, ССКП Центральни Комитето соцам баьб производственни торговии предприятей первични парторганизацешка администраце балха парторганизацеша тІахьожам оттабара йола бокъо лелаергІйола комиссеш вІашагІйохкийла, аьнна. Боахама доал дара а партийни вахара боарамаш а ленински принципаш творчески лелаяр а дІахо цегІайоалаяр а шийца долаш ба ЦК содам.

Партийни тІахьожама кердача формай хьакъехьа ССКП ЦК баь соцам чІоагІа могабеш тІаийцаб коммунисташа. ХІанз укх сахьате массанахьа а промышленни, транспортни, строительни, торгови организацешка, хІаьта иштта проектни организацешка, конструкторски бюрошка, заказаш кхоачашдеш йолча предприятей а стройкаш а Іилма-тохкама институташка вІашагІйохкаш я первични партийни организацешка чуйоагІаш йола парторганизацеша администраце балха тІахьожам лоаттабара бокъо чакхъяхара йола комиссеш. Царех дуккхача комиссеша шоай болх дІаболабаьб. Комиссешта юкъе хорж цу балхах дикагІа кхеташ бола, принципиально чІоагІа, хьинар долаш, паччахьалкхен а халкъа а хьашташ кІоаргга довзаш бола коммунисташ.

Тахан «Правда» тІа вена теха араьннай Москверча Ленинградерча, Сталинградерча, Омскерча, Фрунзерча, Таллинерча, Новосибирскерча, мехка кхыча городашкарча предприятей администраце балха парторганизацеша беш бола тІахьожам чакхбоахаш йолча комиссеша дуккхашха дІаболабаьча балхах йола материалаш. ЧІоагІа хьехам луш я цар хьалхара опыт. Цу опыто эггара хьалха тешал ду, парте Центральни Комитето белгалъяьха партийни тІахьожама эш-эшача тайпара ласташ а беркат доалаш а йола формаш наькъаши хиланза яргйоацаш хилара, цар болх дикка тоабеш хилара, производства гІулакхаш дикагІ а кІоаргагІ а довза, организаторски болх тоабе, цар торо луш хилара. ТІахьожама комиссеі балхо предприятей болх дийнбу, критикеи самокритикеи йоаржаяра гІоду, кхоачамбоацараш гучадаха а уж юкъера дІадаха а, тІа-тІа керда резерваш юкъе йоалаяра цухьал мел лелхар новкъара дІадаккха новкъостал ду.

Партийни организацешта тІалатта декхар да партийни тІахьожама ерригача формаех бизза а нийса а пайда эцилга, комиссей балха даиман лостам телаш хулга, цар инициативен самодеятельностьи мамогга хьаллоацаш хулга. Комиссей керттера декхар да продукци геттара дика а йолаш предприяте массе тайпа а производственни заданеш, паччахьалкхен заказаш, поставкаш ший ханнахьа кхоачашъяра даиман тІахьожам лоаттабелга, технически прогресс баьхьан долаш къовсам лоаттабелга, беррига болхлоша а паччахьалкхен дисциплина телха ца еш чІоагІа лелаяра бІаргкхоабаш хулга, местничествои консерватизми лелаерашца къовсам лоаттабелга. Цу гІулакха йоккхий бокъонаш а торонаш а йолаш я уж комиссеш. Цу бокъонехи торонехи эца ха а ховш пайда эца беза.

Партийни организацеш декхарийла я комиссей болх чІоагІа бехктобхаме, гІулакхаца, хьадда леларгболаш цу деша йоакхо еш хила. ТІахьожама керттердар — бокъонца чакхдоаккха гІулакх, партийни решенеш кхоачашъяра тІехьа хьинаре, принципиальни къовсам лоаттабелга, кхоачамбоацараш ІадоахилгаДа. Кхоачашде оттадаьр кхоачашдаьдий тохкилга — решенеш кхоачашъелга вІаштІехьадаьккха деза яхилга да эггара хьалха. ХІа аьнна уж хьахила долалушшехь а, сом ца а долийташ, дІадаха деза кхоачамбоацараш.

Администраце балха парторганизацеша беш бола тІахьожам чакхбоахача комиссей болх — из лохехьара хьалбоала тІахьожам ба, дуккхача наха дакъа лоацаш хиларца кхоачамбоацарашца лоаттабеча къовсама беррига къахьегамхой, профсоюзни а комсомольски а актив, болхлой, специалисташ юкъеозарца, общественни тІахьожама кхыча формашца айхха бувзабенна хиларца ба цун низ.

Моттигашкара партийни органаш декхарийла я предприятей балха тІахьожам оттабара гІулакха, первични партийни организацешта новкъостал де, комиссей гІулакх мамогга хьаллоацаш хила, цар замечанештеи предложенештеи духьал тувсача бюрократически гІулакхашта хьадда духьал ювда, комиссещ гІалатех лорае. ХІаьта а тІахьожама комиссеш вІашагІйохкача хана а цар балхаца а цу комиссех йола Положени телхаеш моттигаш нийсъеннай, цу комиссей декхараш, бокъонаш, царна тІадожар бокъонца Положене тІа белгалдаь доллащехь а. Моттигаш я комиссей цхьаьца бола ченаш администрацей гІулакх шоай бе долла ГІерташ, цунца единоначале принцип телха а еш, цар шоашкара распоряженеш телаш. Вокх оагІорахьара аьлча, цхьаьца болча боахама кулгалхоша йоагІача тайпара комиссей предложенеш теркал а яц, ший ханнахьа даха деза гІулакхаш чакх а дахац. Партийни комитеташеи партийни организацешеи ла йиш йолаш гІулакх дац из. Комиссештеи администраценеи юкъера гІулакхаш къулбаца санна нийдеш хила деза единолични распорядительни доали лохехьара беча тІахьожама тайп-тайпара формаши наькъашни вІашитардалийтара хьакъехьа Ленина баьча хьехамца.

Цхьаьца йола комиссеш шоай балхаца къаьстта хила безам болаш хиларах лорае еза уж комиссеш. Дицдалийта йиш яц, комиссеш, парторганизацешца нийсса, ше къаьстта болх беш йола контрольни орган йоацилга. Уж я ССКП Уставо шоашта енна администраце балха тІахьожам лоаттабара йола бокъонаш первични организацеша чакхйоахаш йолча организационни формех цхьа форма.

Лохехьара беш бола тІахьожам — из да ворхІ шера план кхоачашъяра тІехьа лоаттабеча къовсам тІа партийни организацешта карара низ бола герз, балхацарча кхоачамбоацарашта, консерватизманна, рутинана, местничественна, паччахьалкхен дисциплина телхаяра духьалара тешамегІа дола молха. Из низ бола герз иреи хІа аьннача метте маоссаза а кийчеи хулга де деза. ТІахьожама комиссей болх даиман шоай теркаме лоаттабеш, дика инициатива хьаллоацаш, кхоачамбоацараш дІадоахаш, дика опыт Іомаеш а йоаржаеш а хила еза партийни организацеш. ТІахьожамц де дезар кхоачаш мишта ду тохкилгеи нийса чакхдаккхаро новкъостал дергда парте XXI-ча съездон ССКП ЦК июньски Пленумон яьча решенеша хьалхашка оттадаьча кердача декхарашта ма-эшшара организаторски болх тоабе.

3 августа арадаьннача «Правда» передовая

Москве Дунен халкъий кинофестивале дакъа лоацарашка

Советски правительствогара дІайха моаршал хоатт аз Советски Союза столице—Москве Дунен халкъий кинофестивале гулбеннача Дунен дуккхача мехкий киноискусства деятелашка.

Тха мехка дика кхетадеш да культура хьакъехьа доттагІален бувзами дика гІулакхаши дегІадоаладаро, культура карагІдаьнараш дуккхагІа вІаши довзийтаро тайп-тайпарча мехкий халкъаш вІаши дикагІа довзийта а машара гІулакх чІоагІдеш лоаттабеча къовсаме уж вІаштІітоха а новкъостал делга.

Искусства массадолча тайпай прогрессивни деятелаш адамий дикагІа йола уйлаш бахьан тІагІертта къовсам доаттабеш а хиннаб, хІанз лоаттабеш а ба. Дунен тІа дахача дерригача халкъий доттагІлени уж машаре дахареи гІулакхаш котдаха киноискусства йолча къаьстача тороний мах баь варгвац.

Вай хана кино искусствошта юкъе эггара лоархІам болашагІеи эггара дуккхагІа нахага дІакхоачашагІеи йола искусство а хинна дІаэттад, хІана аьлча миллионаш болча наьха уйлашка дІакхоач из, цар хьакъали доги кІоаргга ай а деш. Киноискусство хьакъала боккха низ а халкъаш вІаши гаргаозара доккха гІулакх а хинна дІаэттай.

Вахара бокъдолчох йиза, адамий дикагІа йола кхозне бахьан лоаттабеча къовсаме царна новкъостал цу киноискусства бокъонца йола художественни произведенеш дерригача дунен тІа наха чІоагІа езаш тІаийю. Машари адамий прогресси бахьан лоаттабеча къовсаме киноискусства беррига деятелий низ дІахо а вІашагІтохаш гІулакх долда Московски кинофестивало.

Дунен халкъий кинофестивале дакъа лоацараша, хІаьта царга гІолла киноискусства беррига деятелаша а цу беркатерча гІулакха тІехь дика толамаш дахар лов сона.

1959 шера 3 августе.

Н. ХРУЩЕВ.

Н. С. Хрущев США-еи Дуайт Д. Эйзенхауэр СССР-еи гІоргхиларах

ВІашагІкхийттача Штатий президента СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев 1959 шера сентябрь бетта официальни визитах ВІашагІкхийттача Штаташка хьийхав. Н. С. Хрущев раьза хиннав ше хьийхача ваха.

Укх шера, цул тІехьагІа, гурахьа официальни визитах СССР-е Н. С. Хрущевс хьийха президент а раьза хилар вайцига ва.

Н. С. Хрущево Вашингтоне шиъ е кхоъ ди доаккхаргда, хІаьта ВІашагІкхийттача Штатий мехкага хьожаш итт ди а доаккхаргда.

Шинна а оагІонна пайданна долча дешай хьакъехьа дагабовла торо хулийтаргйолаш официальни доаца къамаьлаш хургда цун президентца.

ВІашагІкхийттача Штаташка хьожаш Н. С. Хрущева йиш хургьа мохк а, халкъ а, цун вахар а шийна бІаргаго.

Президент Эйзенхауэр Москве воагІаргва, хІаьта цо иштта массехь ди а доаккхаргда Советски Союзага хьожаш. Иштта хьожаш йиш хургьа цун шинна а оагІонна пайданна долча гІулакхий хьакъехьа СССР-а Министрий Совета Председательца официальни доаца къамаьлаш де.

Советски Союзага хьожаш президента Эйзенхауэра а иштта йиш хургьа мохк а, халкъ, а цун вахар а шийна бІаргаго.

Шакъе а правительство тешаш я хургйолча цу визитаца США-и СССР-и вІаши шоайла дикагІа йовзийтара а машара гІулакха а новкъостал дергхиларах.

США ВИЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ Р. НИКСОН МОСКВЕРА ДІАВАХАР

Советски Союзе итт ди даьккхачул тІехьагІа 2 августе Москвера Варшаве дІавахар Америка ВІашагІкхийттача Штатий вице-президент Ричард М. Никсон, сесаги шийца баьхьараши шийца а болаш.

США-и СССР-еи паччахьалкхен байракхашца хозъяьча Внуковски аэродроме США вице-президент наъвовакхаш хилар СССР-а Министрий Совета Председателе хьалхара заместитель Ф. Р. Козлов, СССР-а Лаккехьарча Совета Союза Совета председатель П. П. Лобанов, кхыбараш а.

Аэродроме Ф. Р. Козловеи Р. Никсонеи къамаьлаш дир.

(ТАСС).

·ССКП ОБКОМЕ

ССКП обкоме юрта боахама дешаш дувцаш парте юртий райкомий секретарий, райисполкомий председателий, дуккхача республикански организацей хьалхле лелаерий совещани хилар.

Совещане хиннараша ладийгІар ССКП обкома секретара нов. Сагаевс укх шера юрта боахама балхаш лелаДарахи юрта боахама продукташ кийчъяра паччахьалкхен план кхоачашъярахи лаьца яьча доклАдага.

Республикерча совхозашеи колхозашеи дуккхагІа дола ка бола ялат чуийца даьккхад, гурахьа ялат дІаде лаьтта оахаш, зябь еш, гІожа доакъар кийчдеш, мошача доакъарех силос йоллаш, баьца даараш чуэцаш, иштта кх. д. балхаш деш да. Дика вІаштІехьа даьха ду уж деррига тІехьатетта йиш йоаца балхаш Сунженски, Наурски, Шелковской, Карталински районаша. ХІаьта Наьсарен, Урус-Мартановски, Шаьла, Ачхой-Мартановски районий дукьха боахамаш тІехьадисад цу балхашта. Юрта боахама хьалхле лелаярах чІоагІа критика йир Наьсарени Урус-Мартановски районий партийни комитеташтеи моттигерча Советий исполкомаштеи.

Совещане къамаьлаш дир ССКП МагІалбикерча торкома секретара нов. Аванесовс, парте Наьсарен райкома секретара нов. Тумгаевс, Урус-Мартановски райисполкома председателе нов. Эрбиевс, кхычар а.

Республика юрта боахама министра заместитела нов. Папенкос доклад йир гурахьа ялат дІадерах йолча агротехника хьакъехьа.

Совещане болх йистебоаккхаш, ССКП обкома секретара нов. Чахкиевс аьлар, укх шерара деррига юрта боахама балхаш толамца чакхдаха а юрта боахама продукташ кийчъяра план ханал хьалха кхоачашъе а партийни организацеша колхозникаш, совхозийн РТС-ийн болхлой оарцагІа боахаргхилар тешаме да. Коммунистий, колхозийн, совхозийн беррига къахьегамхой деккхар да — республика юрта боахам дІахо а лакхбеш лоаттабеча къовсаме керда толамаш дахарца хурйолча ССКП ЦК-а Пленума накъабахар.

Совещане балха юкъе дакъа лоацаш хилар республика Министрий Совета председатель нов. Гайрбеков, парте обкома секретараш нн. Фоменко, Апряткин, кхыбараш а.

Совещане хиннараш Грозненски РТС-ага хьажа баха хилар. Цига царна бІарца дайр ка бола ялат чуэцаш йола комбайн хьажбІаш чуэцаргйолаш юха мишта тоаю.

Мехкдаьтта а газ а планал совгІа

Нохч-ГІалгІайчен нефтяникий дІабахача бетта толамаш гІадвугаш да: республика ерригача участкашка «Іаьржа дошув» даккхарах йола июль бетта план тІехкхоачашъяьй.

Хьалха а санна яьха юкъе хьалхара моттиг доац «Малгобекнефта» Ленина орден йолча цхьоалагІча промысла коллективо. Июль бетта планах доагІачул цаІ ах дуккхагІа коача доагам деннад цо Даьхенна. 18 процент дуккхагІа бетта йоагІа план кхоачашъяьй Правобережнерча промысленникаша.

ДІоаккхаш долча мехкдаьтта дуккхалга диллача республике хьалхара моттиг лаьцар эггара къонагІа, чехка дегІайоагІаш йолча «Сунжанефта» промысла. Соахка цу хана хинначул укх шера 37 процент дуккхагІа «Іаьржа дошув» даьккхар сунженцаша.

Сунженцаша иштта толамаш даьхача, «Октябрьнефта» шоллагІча промысла эксплуатационникашка цхьаькха керда скважина кхачанзар бурув деттачара. Цхьабакъда иштта гІулакх этта доллашехьа а, дІадахача шерачул 5 процент дуккхагІа мехкдаьтта даьккхар цар. Из толам баьккхаб цар къаьнарча скважинашка хьакъалца болх барах, технологически процесс дикагІа толярах, керда техника юкъейоалаярах, промыслана диспетчеризаци ярах.

Газ йоаккхаш дикагІа дола хьохамаш даьхад гудермесски нефтяникаша: бетта йоагІа план 137,8 процент кхоачашъяьй цар.

Мехкдаьттеи гази йоаккхача промышленноста ерригача управление гІолла июль беттара план мехкдаьтта доаккхача 5,7 процент, хІаьта газ йоаккхача 7,8 процент тІехкхоачашъяьй.

Дика толамаш

Лаккха лоам улл Первомайски районера Асламбек Шерипова цІерагІа йола колхоз. Дуккха йоачан латтар бахьан долаш халонаш дуьхьалъяттяьле а ялаташ дика хьувкъадара дика гІулакхаш де карагІдаьлар колхозникашта. Екхан этта цхьаькха ди пайда ца эцаш тІех ца доалийташ, ерригa торонаш оарцагІа а яьха районе эггара хьалхагІа ялаташта гІулакх даь яьлар колхоз. Эггара хьалха болабелар уж дика хьийкъа ялат чуэца а. Цу бехктохкамерча гІулакхага дика кийчбелар комбайнераш а трактористаш а, шофераш а. Кхашка а аргІе а коммунисташеи комсомольцашеи колхозникашца беседаш а йир лекцеш а йийшар. Семилетка сийлахь-доккхийча декхарех а ССКП ЦК июньски Пленума даьча Кхайкаралах а кхетабир цар къахьегамхой. Боккхача лоархІаме яр ялат чуэца доладалалехьа колхозе вІаштІехьаяькха гойтара агитаци а колхоза комсомольцаша денна арахецаш хинна къахьегама листокаш а.

Массарел хьалхагІа ялат хьакха волавелар комбайнер Хаматханов Іаьла. Хьалхарча дийнахь денз балха сухал бе ваьлар из. Цул тІехьа ца вусаш болх бора Хаматханов Макшарипа а. Ялат чуэца йолаеннача хьалхарча деношка паччахьалкхен амбарашка дІаэзар колхозо планах укх шера дохка деза деррига ялат.

Ялташ чуэца хана денна гучабувлар дика къахьегам бола болхлой. Масала, трактористаш Цицкиев, Цуров, Шаухалов. Цар денна 150—200 процент норман кхоачашйора, денна 20—25 тонн ялат дІаозаш комбайнашта гІулакх дора шофераша Котиев Асхьабеи Илиев Ахьмаден.

Колхозникий балха тешалду укх масало: Льянов Султана дІадахача ах шера 550 къахьегама ди даьккхад, цул дуккха тІехьависавац Цицкиев Муса а. Ужжамо бола дика болхлой ба дуьхьагІа бола колхозникаш. Дуккха а колхозникаш района Сийлен доска тІара моттиг дІалаьца ба. Царна юкъе бІаргаго йиш я колхозник Акриев Рашит, жа Іу Чаниев Іабдул-Халакъ, иштта кхыбараш.

Гудермески района юрта боахамерча къахьегамхошкара хьокхам а ийца массехь ди хьалха ялат чуийца яьннай Асламбек Шерипова цІерагІа йола колхоз. Дика дІахьу укхаза доакъар кийчдара а гурахьа дІадувча ялаташтеи зябаи даьтташ ахара а балхаш.

А. АУШЕВ.

МАШИННАЬКЪА ТРАНСПОРТА БОЛХЛОШТА СССР ОРДЕНАШИ МЕДАЛАШИ ЯЛАР

Машиннаькъа транспорт дегІайоалаеча толамаш дахарах СССР-а Лаккехьарча Совета Президиума 1959 шера 1-ча августа Указах хьожаьй:

Нохч-ГІалгІай АССР гІолла

ЛЕНИНА ОРДЕН

1. **Макаров Алексей Антоновича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Гудермеса локомотивни депо слесара.

2. **Нефедов Николай Петровича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грознерча локомотивни депо машкниста-инструктора.

КЪАЬХЬЕГАМА ЦІЕЧА БАЙРАККХА ОРДЕН

1. **Кичик Иван Петровича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненски отделене начальника.

2. **Макаров Михаил Кузьмича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Гудермесерча станце маневрови диспетчера.

3. **Мезенцев Николай Ивановича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненски отделенен вагонни отделерча вагонний осмотрщика.

4. **Савинова Анастасия Федоровнайна** — Орджоникидзевски машиннаькъа Артезиански дистанце путевой обходчика.

«ЗНАК ПОЧЕТА» ЯХА ОРДЕН

1. **Герасимчук Александра Прокофьевича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грознен вагонни депо парторганизаце секретара.

2. **Латышев Иван Григорьевича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненски кондукторски резерва керттерча кондуктора.

3. **Попов Алексей Григорьевича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненрча станце башмачника.

4. **Рогожин Иван Прохоровича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Гудермесски дистанце керттерча путевой болхлочоа.

5. **Рычкова Евстолия Дмитриевнайна** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненски отделенен дежурнена.

«ЗА ТРУДОВУЮ ДОБЛЕСТЬ» ЯХА МЕДАЛЬ

Проценко Николай Васильевича — Орджоникидзевски машиннаькъа Грознен локомотивни депо слесара.

«ЗА ТРУДОВОЕ ОТЛИЧИЕ» ЯХА МЕДАЛЬ

1. **Довгань Илья Антоновича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненски отделенен Улан-Холл станце дежурнена.

2. **Лечхаджиев Абдула Вахийна** — Орджоникидзевски машиннаькъа Гудермесски машиннаькъа дистанце ниста помощника.

3. **Наурбиев Султана Зоврбика** — Орджоникидзевски машиннаькъа Грозненски отделене станце запасной дежурнена.

4. **Пилипчук Василий Ивановича** — Орджоникидзевски машиннаькъа Киклярски дистанце сигнализацен связен монтера.

(ТАСС).

ВЕНА. Катийрхойн студентийн Дерригдунен VII фестивале. Къона хьехархой вІашагІкхетар. № 11 йолча Красноярскерча юкъерча школера хьехархо Е. Г. Ротанова (юккъе латтар) значок луш йоалл Румынера енача хьехархочоа Текле Вучи яхачоа.

ТАСС специальни фотокорреспондент В. Соболева сурт.

Къилбаседа-Кавказа машиннаькъа Грозненски отделене предприятей дикагІа болча болхлошта Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамота яларах дола

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума Указ

Къахьегама доккхий толамаш дахарах а машиннаькъахой Ерригсоюзни ди дездар бахьан долаш а Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика Лаккехьарча Совета Президиума Сийлен грамота лойла машиннаькъа Грозненски отделене укх болхлошта:

Албогачиев Іаддалий Юсупа — Наьсарен станце воккхагІа волча стрелочника.

Абиин Кирилл Ивановича — Каргинская яхача станце сигналиста.

Авдиев Юнуса — Самашкински станце грузчика.

Айрапетов Владимир Борисовича — Грознен локомотивни депо локомотива машиниста.

Болотов Петр Федоровича — Ермоловски станце станцерча дежурнена.

Балезин Юрий Борисовича — Гудермесски кондукторски резерва керттерача кондуктора.

Васильченко Мария Николаевнайна — Червленни яхача станце сигналиста.

Демиденко Евдокия Степановнайна — Грозне станце лакхерча стрелочника.

Козлитин Иосиф Васильевича — машиннаькъа Гудермесски дистанце наькъа обходчика.

Кравченко Владимир Васильевича — Грозненски дистанцеж, сигнализацеи, связеи электромеханика.

Кузнецова Зоя Митрофановнайна — Серноводск яхача станце станцерча дежурнена.

Мусханова Усаира Мусхановича — Аргун яхача станце сигналиста.

Манник Александр Никифоровича — машиннаькъа Грозненски отделене дежурнена.

Полиенко Иван Титовича — Грозненски кондукторски резерва мухь кхуьхьача поездий вокхагІа волча кондуктора.

Петров Иван Михайловича — технически хьажара Грозненски пункта вагонни осмотрщика.

Тебиев Хадзмат Талскоевича — Ілиево яхача станце станцерча дежурнена.

Устраханов ХІарона — машиннаькъа Грозненски дистанце-бригадира.

Штох Владимир Матвеевича — Гудермесерча локомотивни депо тепловоза машиниста.

Шуваева Мария Дмитриевнайна — Слепцовская яхача станце йоккхагІа йолча стрелочника.

Скуровский Григорий Ивановича — Гудермес яхача станце поездаш вІашагІъехкачоа.

Киданов Василий Ивановича — вагонни отдела цистернай промывальщика.

Пинчук Алексей Федоровича — вагонни отдела цистернай промывальщика.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума председателе заместитель. А. В. ТЕПСАЕВ,

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккехьарча Совета Президиума секретарь. М. КОМАРОВ,

г. Грозни 29 июль. 1959 ш.

Партийни организацешта дика новкъостал ду

ССКП XXI съезд белгалдаьччa тайпара шерра коммунизм хьалъяра наькъа тIа даьннад советски халкъ. Цу аггара бакъ йолча обществага довлара дика дегIаена материально-технически база а, хIаьта лакхарча боарамера кхетам бола нах а хила беза. Цу даькъе боккха лоархIам болаш ба боагIача тайпара лелабеш бола культурно - просветительни болх.

Тха районе дукха культпросветучрежденеш я — 2 культура ШIа, 18 клуб, 21 библиотека, 12 стационарни киноустановка, 2 кинопередвижка, иштта кхыяраш. ВорхI шера чухь кхы дукхагIа хилийта лаьрхIа а я уж учрежденеш. 40-нел дукхагIа художественни самодеятельноста коллективаш я районе болх беш, хIаьта царца дакъа лоацаш 600-нел совгIа саг а ва.

ДукхагIа йолча клубашка, библиотекашка болх беш дика говзал йола, из болх дукха безам а шоай болх дика вIашагIоолла ховш а бола болхлой ба.

Къаьстта теркам тIабахийтаб хIанз культпросветучрежденеша ССКП XXI съезден ССКП ЦК июньски Пленумен исторически решенеш наха дIайовзийтара. Клубашка, библиотекашка, цIеча уголокашка коммунистически партени Советски правительствони политиках, вай боахами культурен дегIадоаладара даьхача толамех, семилетка хьалхарча шера производственни коллективаша кхоачащдеча социалистически декхарех къахьегамхой дIакхетабеш бола болх челабу.

ДукхагIа йолча юрташкарча клубаша дика лелабу колхозникашцареи совхоза болхлошцареи культурно-кхетама болх, ханал хьалха ворхI шера план кхоачашъяра уж оарцагIа боахаш партийни организацештеи колхозийи совхозийи кулгалхоштеи доккха новкъостал ду.

Первомайская яхача станица клубе каст-каста лекцеши докладаши еш. ТIехьарча хана цу юртарча колхозникаша ладийгIад «ССКП ЦК июньски Пленума постановлени — семилетка ханал хьалха кхочашъяра советски халкъо лоаттабеча къовсаме йоккха программа я», «Советски нах коммунизм хьалъеш ба», «Лаьттара гIетта космосе вахар» яхача темаех йолча лекцешка. Бахача наха лекцеши докладаши ешара балхаца дакъа лоац колхоза кулгалхоша, юрта боахама специалисташа, хьехархоша, дораша, района организацей болхлоша.

Сакъердаме а пайдане а яр дукха хI йоацаш колхоза шурий-товарни ферма бригадира нов. Чернявске клубе яь «Мишта кхоачащду тха фермо 1959 шера дукха хьайбай продукташ яхара социалистически декхараш» яха доклад.

Первомайски клуб — колхозникий дукха еза моттиг я. Цига цар дика салоI, кинокартинашка, художественни самодеятельноста концерташка хьеж. Клубе каст-каста тематически вечераш, книжкаш дешархой конференцеш хул.

Дукха къахьийгад клуба заведующе Маркина Зинаидаси, клуба художественни кулгалхо волча Шагаев [illegible] ешеи иштта дика клуба болх тоабара. Уж каста-каста бIаргаго йиш я кхашкарча бригадашка, шурий-товарни ферме, отгонни даьгIенашка. Дика лел клубе вIашагIъеллача агитбригада болх а. «Новый быт», «Аргун» яхача колхозий Грозненски шурий-товарни совхоза кхашкара болхлой болча массехкасса хиннай из бригада.

Дика вIашагIбелла ба Грозненски шурий-товарни совхоза клубе а культурно - кхетама болх. Клубе каст-каста тематически вечераш хул. Сакъердаме хилар клубе «Дахо совхоза хьайбай боахам айбарах» яхача темах йола вечер. Вечере гулбеннабар хьайбай боахама болхлой. ССКП XXI-ча съездо хьайбаш леладеранта хьалхашка оттадьча декхарех лаьца доклад йир вечере совхоза керттерча зоотехника нов. Шопина. Шоай балха опыт ювцаш къамаьлаш дир вечере совхоза дикагIа болча чабанаша, доярка, иштта кхыбараша. Цул тIехьагIа хоза концерт а оттадир вечере гулбеннаранта.

Колхозий, совхозий предприятей балхацца айхха бувзам болаш лелабу шоай болх районерча дукхагIа йолча клубашкеи библиотекашкеи. Царех я № 1 йола шурий совхоз (клуба заведующи Долженко), «Правобережное» яха мехкдаьлта промыслови управлени (клуба заведующи нов. Ахмадов), Горячеисточненски совхоз (клуба заведующи нов. Мамедова) иштта кхыяраш а. Цу клубашка дика вIашагIъеллай гойтара агитаци, дика лел художественни самодеятельноста кружокий болх.

Дукхъача клубашка юртбоахама уголокаш я, цига юртбоахама специалисташа консультацеш тел.

Культурно - просветительни учрежденеша къахьегамхой коммунистически хьисапе кхетабара, цар культура лакхъяра, цар къахьегамеи политическийн хьинар айдара болх боагIача тайпара дIабахьара хаддаиза цу учрежденешта новкъостал де а цар балхага хьажа а лекхарийла я партийни организацеши советски органаши. Районерча дукхагIа йолча партийни организацеша дика кулгал ду цу учрежденей балха. Цхьабакъда цхьайолча парторганизацешеи юртсоветашеи цу гIулакха йоагIача тайпара терко йиц. Царех я Алхан - Калински юртсовет (председатель нов. Голосов). Клубеи библиотекеи балхах дола дешаш каст-каста уттаду юртсовета исполкома заседанешка дувца, хIаьта цу дешаех решенеш ю. Цхьабакъда уж решенеш кхоачашъяц. Цудухьа дукха кхоачамбоацараш хул юртарча клуба балхаца, хIаьта клубо наха юкъе кхетама болх бе парторганизацена новкъостал а диц.

В. БЕЛЕЦКИЙ,
ССКП Грозненски райкома агитацеи порпагандан отдела заведующий.

Надтеречни районерча «Гвардейски» совхозе дуга леладеш бригада я. 44 сагах латтача цу бригада кулгалдеш ва совхоза парторганизаце секретара заместитель нов. Ли Сан Су.

— Тха бригадо леладеш 42 гектар дуга да,— йоах цо.— Царех хIара гектара тIара 40 центнер дуга даккха, аьнна дош деннад оаха.

Къаьстта дика болх беш ба цу бригадера Ким Ван Чун, Б. Цой, Пан Чан Гьен, Н. Цой, А. Угай, Ю. Ли. Цар денна 150—200 процент кхоачашъю балха нормаш.

Сурта тIа: (аьрдехьара аьттехьа) А. Угай, Н. Цой, Ю. Ли, В. Ким дуга кхай тIа болх беш боахк.

С. Шерипова сурт а текст а.

Къахьегамхошта дукхагIа кога гIирс

Партеи правительствоси бахача наха эша товараш дукхагIа хилийтара промыслови кооперацена хьалхашка оттадаь сий дола декхараш кхета а цеш хьинаре къахьег «Обувщик» яхача артела коллективо.

Къахьегамхой хьашташ дикагIа кхоачащдара кога бувхача гIирса ремонт еш кхы а приемни пункташ хьайийлай артело. Уж я Калинина цIерагIча поселке, «Красный молот» яхача завода коа, Центральни рынке, Кердача Алде, Ермоловски станице. Дика мастераш ба цига болх беш.

Артеле чуйоагIаш 40 мастерской я, саг ше тIа а волаш кога бувхача гIирса зIамига ремонт еш, хIаьта капитальнин среднин ремонт конвейераца ю, хIара смеиах 150 пара ара а хецаш. Керда кога бувха гIирс хьабеча цехо денна 200 пара арахец.

ССКП ЦК июньски Пленума Кхайкарало дегаш гIоздаьхача кога бувха гIирс беча болхлоша семилетка хьалхарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра тIехьа къовсам лоаттабу. ВорхI бетта план ханал хьалха кхоачаш а яь планал совгIа 1700 пара керда кога бувха гIирс арахийцаб цар, къахьегама овсарал 2,2 процент лакхъяьй, продукце мах лохбарца 205 эзар сом пайда беннаб. Артеле белгалъяьннай коммунистически къахьегама бригада, аьнна цIи лелаеш йола заготовщикий бригада. Укхаза болх беча заготовщица Зазиянца хIара бетта 300 процент кхоачашъю балха план, цул а тIехьяьннай заготовщица Петрова. Цо 400 процент кхоачашъю план. Цар производственни болх санна дика бу общественни болх а. Бригадера цхьабола болхлой сайранна школе цешаш ба.

Шоайла яхье а баьнна къахьегаш ба кога бувхача гIирса ремонт еш бола мастераш Лоскобойников, Кондратенко, иштта кхыбараш а. Цар сменах йола заданеш 250—300 процент кхоачашъю. Шишша норма кхоачашъю подметкаш тохаш волча мастера нов. Находжиевс, дика къахьег массаза а балха нормаш 150 процент кхоачашъеча керда кога бувха гIирс тегача Алагирев Шепас. иштта кхычар.

II квартале республика промыслови кооперацe артелашта юкъе хиннача социалистически яхье дика толамаш дахарах Нохч-ГIалгIай АССР Министрий Совета карара-кара тела ЦIе байракх а ахчан совгIат а деннад артела коллектива.

Семилетка хьалхарча шера план 5 декабрга кхоачашъе а планал совгIа 500 эзар сома продукци яла а лерхI кога бувха гIирс берашa.

Г. АЛХАЗОВ.

Бахача наьха хьашташ дикагIа кхоачашдара

Наха дикагIа кхача лоаттабара дукха гIулакхаш кхоачащдаьд вай городе. Къахьегамхошта 5 кафе, 9 столови, 2 ресторан, шашлычни, 3 чайни я городе. Треста массайола предприятеш, ресторанашкара дIаиккхача, наха шоашта гIулакх дергдолаш кийчъяьй.

Дукха ха йоаццаш,— лувц ресторанний треста директора заместитела нов. Кругляка,— хьайийлла керда кулинарни полуфабрикатий тика я. Цу чу йохкаш массайолча тайпара продукташ я: отбивни, шашлык, гуляш, фарш, котлеташ, кхыйола продукташ. Хьаьта а цу тика чурча продукцех къахьегамхошта кхоачам хилац. Ма-хеттача бесса мах шерве торо хилийтац, из помещени зIамига хиларах я каст-каста холодильни установкаш йохаш хиларах а. Цул совгIа Грозне цаI йийлла ца Іеш, кхы а дуккха хьаелла еза уж тайпа тикаш.

Хlанз дукха ха йоацаш хьайийлай 36-ча участке керда кафе. Из дика а, къахьегамхоша ма-хеттара а болх беш я.

Хьалха баьца даараш, хьоара даар, чкъаьра, иштта кхыйола продукци общественни питане предприятешка кийчйора. Хlанз цу предприятешка полуфабрикаташ хьатIакхуьх уж хьаеча фабрика-кухнера. Цу балха къаьстта яь цех я. Уж массайола продукташ дIакхахьа араяьккха ворхI моторолдер я.

10-июле денз хадданза хьатIакхуьх цу предприятешка баьца даараш сомаш. Хьалха уж массайола продукташ говр-вордаца хьатIакхахьа езар, цунца лаьгIлора городерча кхачан предприятей болх.

Керда араяьннача машинашца ший ханнахьа шоашта оттаяьча графиках хьатIакхуьх продукци столовешка, кафешка, ресторанашка. Цу предприятешкарча болхлоша шоай низ кхобац къахьегамхоша шоашкара дIадехача тайпара гIулакх кхоачашдара.

П. ПОПОВ.

НЕФТЯНИКАШТА— БАЬЦА ДААРАШ

«Октябрьнефта» ОРС-а баьца даарий базера балхаш сихденнад. База коа дIачуваьлча бIарг кхет чуйнна сомаш баьца даараш хоржаш боахкача болхлоех. ЧоагIа къахьег цар Октябрьски районера нефтяникаш Іана баьца даарашцеи сомашцеи Іалашбара.

Цу база заведующи волча нов. Амильханов Махьмада йоах,— тха кийчъе еза 60 тонн нарсаш, 80 тонн кабуц, 25 тонн помидораш, иштта кхы дараш. Хlанз уьх сахьате оаха кийчъяьй 54 тонн нарсаш, массехк тонн помидораш, кхы дуккха баьца даараш. Оахош тIаийца декхараш кхоачащдергда оаха.

Щена леладу болхлоша базера цIеношь а баьца даараш даша доккха тара а. Щеношка дIачуваьлча бIарг кхетт чугIолла дIа-юха ухаш лелача ше шера базе болх беш йолча Л. И. Буханцевах. Цо болхлоштa дIахьех даша дехка баьца даараш дика хилийтара, царех дIатоха еза чам тоабу хIамаш.

Йоькхача зале латтача шийна юхе 10—12 болхло ва; цар нарсаш хоржаш, юлаш, бешкашка яша йохкаш балхаш ду. Уж яша ехка баьннаб 54 тонн, кхы 10—16 тонн яша йохкаргья, йоах цар.

База заведующе а мастера а дикача балхаца белгалбоах С. Абубакарова, М. Сливина, Е. Браткова, В. Муслимова, К. Мироненко.

ЧоагIа новкъостал ду нефтяникаш Іана баьца даарашца Іалашбара цIен-ноаноша А. Бажковас, И. Абухадзиевас, А. Чумаковас, Тимошенкос, иштта дукхача кхычар а.

Н. МАРЧЕНКО.

Завода рационализатораш

ВорхI шера план ханал хьалха кхоачашъе къовсам а лоаттабеш беттагара беттага производственни план тIехкхоачашъеш хьайоагIа Грозненски гаражни оборудовани арахецача завода коллектив.

Цу балха дика цакъа лоац изобретателашеи рационализаторашеи. Цар хадданза уйла ю дIахо производство тоаяра де дезача гIулакхий, цар хадданза металл кходара, арахеца продукци дикагIа хилийтара керда торонаш гучайоах.

Завода коллективо дош деннад рационализаторски предложенеш балха юкъе кхахьарца ворхI шера пхе миллион сомал вIезигагIа боацаш пайда бала, аьнна. Из дош толамца кхоачащдеш хилар хIанзе а гуш да. ДIадахача ах шера завода рационализатораша 186 предложени еннай, царех балха юкъе йоалаяьча 146 предложене шера 510 эзар сом кходу.

Рационализаторий балха дакъа лоац хIара пхелагIча болхлочо. Завода дикагIа волча рационализатора слесара В. П. Петровс 15 рационализаторски, 12 предложени еннай слесара Т. И. Носика а. Из ва 2,5 тонн дозал дола хIама хьалъайергIолча гидравлически цIара-цIура конструкци оттаяьр. Из конструкци бахьан долаш хIара цIара-цIурана 10,9 килограмм металл кходергда. Шера кходергдола рузкъа 157 эзар сом да. Хlанз Т. И. Носика конструкцех хьадаь цIара-цIура Москве СССР халкъа боахама карагIдаьннарий выставке дIахьохаш да. Дика предложенеш еннай слесараша Г. Н. Турчина, Д. Н. Катлауховс, фрезеровщика В. Г. Труппа.

Дика болх баьб заготовительни участкерча рационализатораша а. Укхаза металл кходара лоархIам болаш дукха гIулакхаш жарагIийнад.

СССР ЦК июньски Пленумо даьча Кхайкарало дегаш айдаьча гаражни оборудовани арахецача завода коллективо ший беррига низ семилетка программа кхоачашъяра дIалу.

И. МАЙОРОВ.

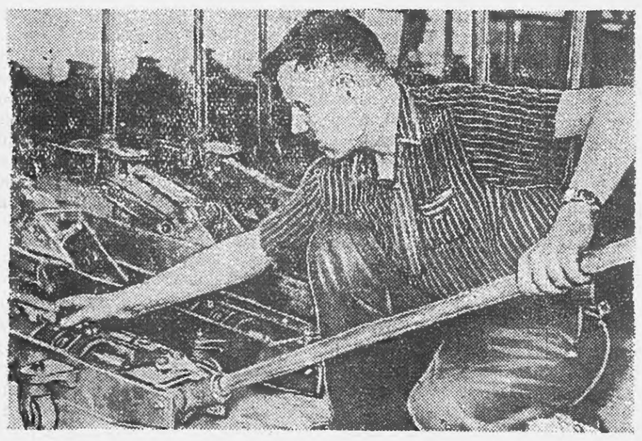

Сурта тIа: Слесарь Т. И. Носик ший конструкцех хьадаьча цIара-цIурага хьожаш воалл.

И. Плиева сурт.

Іаламеи попутнии газаш а халкъа боахама цар бола лоархIам а

УКХ ВОРХI шера СССР хаькъа боахам дегIаболлабара контрольни цифрашка боккха теркам тIабохийт газовой промышленность дегIайоалаяра. Цу цифрашка оттадаьд 1959 шера 29,8 млрд. кубически метр яькхача метте 1965 шера 150 миллиард кубически метр газ яькха аьнна, вешта аьча 5-зза дукхагIа. ВорхI шерарча плана тIа ССКП ЦК июньски (1959 шу) Пленума соцамаш тIа белгалдоаккх, технологически энергетически доагам а химически промышленноста эша бедал а хиларах тарра газах дукхагIа пайда эца безилга. Химически промышленносте газах дукхагIа пайда эцарга хьежжа, чехкагIа дегIайоагIаргья из промышленность, дарегIа хургьа хьаеш йола химически продукташ.

Фу я уж Іаламеи попутнии газаш?

Укх тIехьарча шерашка вай мехка боахаме дукхагIа пайда эцаш йола, йоага углеводородни газаш латт химически ши элемент — углероди водороди тайп-тайпара вIашагIкхетарах. Углеводородаш керттерча даькъе хул лаьттан чухь йолча хийрачеи, яьссачеи, лоаман породаш нийтIачеи моттигашка. Лаьттан тIоанашца йоаллача, мехкдаьлта шийх увш йоацача газах Іалама газ оал, мехкдаьлта увш йолчох попутни газ оал.

Попутни газ шин тайпара хул керттерча даькъе. хьалхарча даькъе — из еррига а мехкдаьттаца дIанйна, цох йоаллаш хул. Попутни газ мехкдаьттаца дIаув 400 а кхы дукхагIа а атмосфера йолаш тIоанний давлени лакхъелча. ШоллагIча даькъе, — попутни газа цхьа дакъа мехкдаьттах дIанйна а долаш шоллагIа дакъа тIоана тIа а латташ хул. Мехкдаьттанца дIа ца ийнача газах мукъа газ оал, хIаьта тIоана из тIа оттарах газ кходлар оал.

Іаламеи попутнии газел совгIа кхы дуккха а я углеводородни газаш. Царех цаI я мехкдаьлта чакхдоаккхаш заводашка хьахула заводсвой газ. Углеводородни газаш хул бIох а беш кIори сланцаши чакхдоахаш а. Цу газах искусственни газ оал. Масала, искусственни газ йоаккх Подмосковни кIора бассейнерча кIорах Щетински заводе, Эстонерча сланцех Кохтла-Ярверча заводе. и. бх. а. Углеводородни газ хул кхеран кIорах металлургически заводий коксовой батареяшка кокс беш а. Цу газах коксовой е коксовальни газ оал. Вайцига СССР-е лаьттагIа боаллача кIора газификаци еш опытно-промышленни балхаш ду. Лаьттагга боаллашехьа а кIор боага а беш, цунах газ яькха лерхIаш ду уж балхаш.

Промышленни лоархIам дукхагIа болаш я Іалама, попутни, мехкдаьлта заводашкара газаш (мехкдаьлта заводашкара газ кIезигагIа лоархIам болаш я.) Цу кхаь газа кертера лоархIам латт йоагаш цар йIовхал Іалаьмате йоккха хиларах. Масала, попутни газа цхьаьн кубометро 11 эзар килокалори йIовхал лу, хIаьта Іалама газо 7-8 эзар килокалори лу. Искусственни газаша царех кIезигагIа лу йIовхал. Попутни газ йоагаш хул йIовхал-искуственни газ йоагаш хулачул 3-ззеи лаьттагIа боалла кIор боагаш хулачул 12-ззеи дукхагIа.

Паччахьа Россе Іалама газ яькхацар, из йоалла мехкара дуккха районаш йовзаш йоллашехьа а. Бакуи Грозней мехкдаьлта доаккхача попутни газ гучайоалар. Промыслашка кIезига йоагаеш хиларал совгIа кхы пайда эцацар цох. Дуккха-дукхагI яр феца дIаухийтар из. Бурув тохача чIоагIа халахетараш дора цо, из бахьан долаш аварет хулаш, газ ийккхе цIи йоалаш моттигаш хулар. Хlама тIаетташ бурув тоха техника газо деча зенца лоаттабеча къовсаме мела яр цу хана

Исторена кIезига хац пайда эца ца хар бахьан долаш боккха мах бола продукташ ца эшаши зенеи лоархIам хинна моттигаш. Революци хилалехьа дуккхача шерашка иштта ца эшаш лоархIаш дар бензин а. Мехкдаьттах доалла ца эша хIама да яхаш фордала мехкадора из. Іилмеи техникеи дегIадаьхкача газех боалла пайда бокъонца гучабаьлар, халкъа боахамга из дIабахийта а болабир.

Вай ювца газаш латт углеводородех (метан, этан, пропан, изобутан, бутан, изопентан, пентан).

Шоаш латтача углеводородашка диллача попутнии Іаламеи газаш эргаш я царех эцача пайданга хьежжа. Углеводородни йолча хIара газах пайда эц цун торонашка, из латтача углеводородашка, из йоаллача моттигашка яькхара, из дIайохийтача районашка хьежжа.

Іалама газ — екъа, кертерча даькъе метанах латта газ я. Цкъаза Іалама газа юкъе кIезига-дукха нийслу еза углеводородаш: бензинеи дизельни доагамеи фракцеш. Хlанз укх сахьата городашка промышленни предприятеша еш йола газификаци ю Іалама газаца. Вай мехка Іалаьмате дукха йоал из газ.

Іалама газал эргаш попутни газаш латт метанах лаьтта ца Іеш, дукхагIа долча даькъе пропанагара денз пентанага кхачалца йолча еррига а углеводородех.

Попутнии мехкдаьлта зъводашкареи газаш химически промышленноста эша дика бедал я. Хlанз укх сахьата мехкдаьлта заводашкарча газаца болх беш синтетически спирта массехк завод я Урал-ерчеи Волгерчеи районашка а Кавказе а.

Химически промышленносте газ кхыча бедалал толашагIа я. Газех яь синтетически материалаш воах материалел ейгагIа, чIоагIагIа, дарегIа я, уж еш общественни къахьегам кIезигагIа лIа а бода. Анид, лавсан, нитрон яха а кхы цу тайпара а синтетически хьоасаш чилла хьоасал чIоагIагIа хул. Синтетически кIада бесаза а далац, кислоташа, микробаша, бактереша толха а дац. Пластмассах яь хIамаш болатал 5-8-ззеи алюминел 2-ззеи ейгагIа хул. Пластмассах турбаш а юлургья, дуккха металл кхо а деш. Металлах яьраш санна мукх яаш пластмассах яь хIамаш. Хlамаш юттача синтетически материалаша мехка халкъа боахамата цIаяхийта йиш хулийт сапа деш дIайоаъ юаш йола дукха хьоанал.

«В помощь политическому самообразованию» яхача журнала тIара

Масала, мехкдаьлта заводашкарча газах этилови спирт даккхаро цу гIулакхага дIайода коартолаш ялати кхачанга дIадахийта торо лургья. Из чIоагIа лоархIам болаш гIулакх да. 1957 шера этилови спирт доаккхаш 1,7 миллион тонн ялата лоархIам бола кхачан продукташ дIаяхар.

Газ юкъейоалаяро лоархIам боллаш тоадергда дуккхача химически продуктай технико-экономически хьокхамаш. Масала, азотни удобренеш еш эша бедал йола попутни е Іалама газах йоаккха аммиак коксах йоаккхача аммиакал 40-45 процент дарегIа я. Газах азотни удобренеш еш йола, 700 эзар тонн йоаккхаш низ бола завод 400 миллион сом дарегIа юлургья.

Промышленносте Іалама газ технологически доагамга дIаяхийтаро боккха пайда бу. Масала, металлургически промышленносте мартеновски пишкаш Іалама газаца лотаеча яьхача, хIанз коксовии доменнии газаца летаечул 10 процент дукхагIа пишка балха овсарал лакхлургья Газаца леторгйолча мартеновски пишкаша болат лоаладелга 1965 шера 2,5 миллион тонн лакхлургда. Мартеновски пишкаш газаца летаяргга яхаро, 1,1 миллиард сом кходергда. Машинаш еча Іалама газ юкъейоалаяро пишкий балха овсарле лакх а ергья, металл дIоахдечеи термообработка ечеи дола технико-экономически хьокхамаш дикка ай а дергда.

Ше энергетически доагам хиларах тарра боккха ба газа лоархIам. ЧоагIа доагам доагадеш санна бIеха а фо толхадеш а хIама хилац газ йоагаеш хилча. Іалама газ Москве йилларо торо хилийтар йоалла Подмосковни сангалл кIор кIезигатIа дIабахийта, Донера бахьа кIор а кхыдола доагам а кIезигде. Еррига городашта газификаци яро, промышленни, коммунально-вахара предприятешка а нах чубахача цIеношка а газ чуйилларо, фо толхадеш дола, сангал доалла доагам доагаргдоацаш дIадаккхаро фо цIена лоаттадайтаргда, феца худа айпера сангала соединенеш дIайоахаргья. КIур арауха моттигаш цIенъеш къахьега дезаргдац.

Газаца кийчдеш даа хIама дикка чехкагIа хьадоал. Дахча доагадеш кийчдечул 10—12-ззеи фатагенаца кийчдечул 4—5-ззеи дарегIа да газаца хIама кийчдеш.

Хlанз Советски Союзе 235 город я газ йилла, царех 115 коача газ йилла а йолаш. Газ йиллача городех я Москва, Ленинград, Баку, Киев, Куйбышев, Казань, Горький, Уфа, Саратов, Днепропетровск, Запорожье, Краснодар, иштта кхыяраш а саннг йола йоккхий промышленни центраш.

Семилетка чухь кхы тIа а 375 города газификаци е дерхI. 1958 шера городашка вахача 18 миллион сагага газ кхаьчача 1965 шера 42 миллион сагага газ кхоачаргья, хIаьта газ чуйилла квартираш 2 миллионагара 9,2 миллионага кхоачаргья.

Хlанзалца хьа доаккхаш долча доагама юкъе йоккха йоацаш моттиг лоацар газои мехкдаьттон. Кертера моттиг лоацар чIоагIача доагамо. ВорхI шерарча плана тIа дикка газовой промышленность дегIайоалае а газ йоаккхилгеи хьаелгеи лакхле а дерхI. Эггара хьалха газ юлларгья цох пайда дукхагIа эцаргболча промышленни предприятешка. ВорхI шера чухь 26 эзар километр магистральни газопроводаш царех дIакъесташ городашка долха гаьнаши, 28 эзар километр городской газовой сеташ цохкаргда. 1965 шера еррига магистральни газопроводаш 38 эзар километр хургда. Магистральни газопроводашта гаьна яда городаш газаца Іалашъергья цистернашкеи баллонашкеи газ а лоаттаеш.

Иштта газ яькхача мехка чухь доаккхача доагама юкъе 1958 шера 6,5 процент лоацаш хинначара 1965 шера 21 процент лоацаш дукхагIа хургья газ, хIаьта кIор 74,4 процентагара 57,4 процентага кхоачаш кIезигагIа боаккхаргба.

Из дича Іалаьмате дукха рузкъа кходергда. 1965 шера яькха а хьае а лерхIача газа лоархIам Донецки, Печорски, Подмосковни бассейнашка боаккхача кIора нийсса хургба. 700 километр болча машин-новкъа кхача цезача моттиге дIа а кхоачийташ условни доагама цхьаьн тоннага кIорах 105 сом дода, хIаьта газах 24,5 сом мара додац. Цу тайпара газ кIорал 4,3-зза дарегIа я.

Халкъа боахама юкъе газ йоалаярах 1959-1965 шерашка эксплуатационни расходех 50 миллиард сом кходергда, хIаьта Іалама газацеи мехкдаьттацеи кIор хувцаро кходергдар деррига а лаьрхIача 125 миллиард сом хургда, вешта аьча еррига электростанцеш, электрически тепловойи сетеш хьалъеш дIадодар миссел. Газах шерра пайда эцаро машин-новкъа а хица беча новкъа а хьош дола доагам 1959—1965 шерашка 300 миллиард тоннкилометр кIезигде торо лургья.

Газовой промышленноста болхлошта хьалхашка кхоачашде дезаш чоалхане а бехтокхаме а декхаразш латт. Уж толамца кхоачашде торо лучарех цаI да — тохкамаш ху балхаш сихдар. Советски Союзе лаьттагIа йоаллаш Іалаьмате дукха газ я. Цу газаца дуккхача шерашка мохк Іалашбе йиш хургья.

Укх тIехьарча шерашка газ йоалла керда моттигаш кораяьй Куйбышевски, Саратовски, Сталинградски, Астрахански областашка, Ставропольскии Краснодарскии краяшка, Украински ССР-а Малхбоалерча областашка, Азербайджански, Туркменски, Узбекски ССР-ашка, Малхбузерча Сибирегіа, Якуте. Царех дукхагIа йола моттигаш хьалхагIа газ вIалла йоаллий ца ховш хиннача кердача районашка я. Царех я Малхбузера Украина, Саратовски Заволжье, Краснодарски края къилбаседера дакъа, Малхбузерча Сибирегіан Березовски район, Узбекски ССР-а Бухаро-Хивински район.

Алхха укх тIехьарча шин шера гучаяьннай Іалама газ йоалла 35 моттиг. 1958 шу долалуш гучаяьнна промышленни газ 1940 шера хинначул 47-ззеи 1946 шера хинначул 19-ззеи дукхагIа я. Уж гучаяьнна газ йоалла моттигаш Іалаьмате дукха газ йолаш я. Масала, Бухаре юхьерча моттиге—Газле гучаяьнна газ бIаьш миллиардаш кубометраш я, Ставрополье йоаллачул 2,5-зза дукхагIа а йоалл цига газ. Узбекистане Къулбехьен Мубареке дукха газ гучаяьннай. Бухарен-Хиве чукхийттача моттиге боалла кIор 1,3 миллион кубометр ба, 2 миллиард тонн кIор миссел хул из. Узбекистане Къулбехьен Мубареке кораярах партеи правительствоси соцам бе йиш хилар 1959-1965 шерашка йоккха ши газопровод йилла: 1800 километр йIаьха йола Іаллаи-Челябински 2100 километр йIаьха йола Газли-Свердловски. 1959-1965 шерашка вай мехка гучаяьнна газ 3 триллион кубометр хургья.

Коммунистически партеи Советски правительствоси газовой промышленность дегIайоалае шерра программа оттаяьй. Цу плано овлан тIара хувцаргья мехка доагама баланс, химически промышленность бедалца Іалашъергья.

ССКП ЦК-а июньски (1959 шу) Пленума решенеша цогура а оттадаь, газовой промышленноста болхлоша, инженераца, техникаша, Іилма болхлоша шоашта могаа дергда газ яккхара торонех дукхагIа пайда эца. Мехкдаьтта доаллача моттигашка арауовла газ зийхьа йоага ца еш, цунах пайда эцаро йиш хулийтаргья миллиард кубометраш йола газ яккха оттаяь семилетка заданн тIехкхоачашъе. Газовой промышленносте боккха лоархIам болаш да производствана комплексни механизаци автоматизаци яр. Газовой промышленность дегIайоалае партес оттаяь программа кхоачашъяр — вай мехка экономически низ чIоагIбеча лоаца доккха дакъа да.

Д. ПАРАНДЖАНОВ.

Экибастуза горняки толам

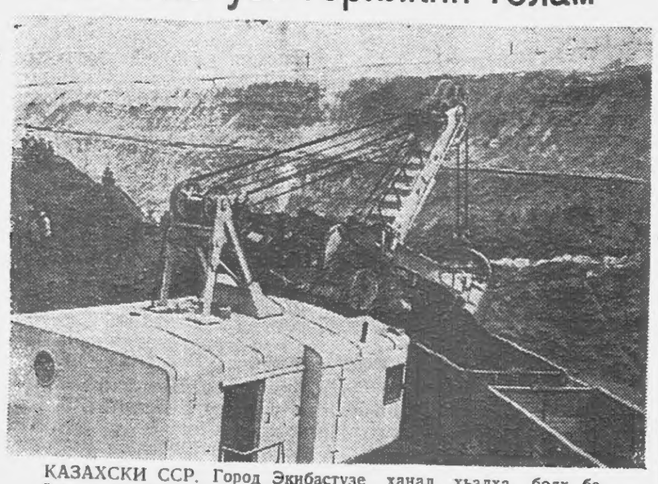

КАЗАХСКИ ССР. Город Экибастузе ханал хьалха болх бе йолаеннай кІора шоллагІча разреза хьалхара аргІа (очередь).
Сурта тІа: эггара хьалха экскаваторо хьалъийца шоллагІча разреза кІор.

Барт бола коллектив

Укх тІехьарча хана ССКП ЦК-а июньски Пленума соцамаш кхоачашдеш вай мехка бокхха теркам тІабохийт промышленностерча процессашта автоматизации механизации яра.

Нохч-ГІалгІай мехка автоматизации механизации юкъеЬоалаю химически мехкдаьттан промышленносте а. Автоматически процессашта контроль е дукха контрольно-измерительни приборашкарийн я. Из автоматика дог да. Контрольно-измерительни приборашта эша оатхалаш еш бокхха болх а бу, хІаьта иштта ремонт а ю Контрольно-измерительни приборий Паччахьалкхен Союзни мастерской коллективо. ЧІоагІа барт болаш хиларца эргаш я из коллектив. КИП-а мастерске массехк цех я приборашвІаштІехьа йоахаш. Кертера моттиг лоац периметре цехо. Тайп-тайпарча заводашкареи предприятешкареи укхаза кхуьль ремонт е потенциометраш, милевольтметраш, кхьяраш а. Дика опыт йолаш я цу цеха коллективе а. Уж ба ши воша Коношко Владимири Александри, уж 7-ча разряда мастераш ба. Михаил Ткач 6 разряда мастер ва. ХІара денна йоагІа задани 210—230 процент кхоачашъо цар. Июль бетта бригадо бокхха болх баьб — приборашта ремонт а яьй, хІаьта план 270 процент кхоачаш а яьй.

Дика рационализатор ва Коношко Владимир. Цун предложенеша массаза а бокхха пайда лу. БІарччача шера цеха коллективо производствона юкъе йоалаяьй 25 рационализаторски предложени.

Коношко шаккъе а воша политехнически техникум йисте а яьккха, дика производственникаш ба.

КІезига пайдане йола рационализаторски предложенеш юкъе йоалаяьяц мастера М. Ткача а. ХІара денна план кхоачашъю цо.

Периметре цеха коллективаца цхьана запасной оатхалаш арахецаш бокхха болх бу нийсача механика цехо а. Къона коллектив хьаькъалца лелаю цеха мастера Синельников Валентина.

Бетта йоагІа задани 230 процентал кІезигагІа йоацаш кхоачаш а еш, цехо геттера дика хьаю потенциометраштех манометраштен эша запасной оатхалаш.

Цунца цхьана цеха коллективо кьовсам лоаттабу металл кходеш а. Бос болча а Іаьржача а металла цхьаькха хІама цехе Іокхесса уллаш дац.

Оатхалаш металл ехо а деш ю.

Дика болх беш а ССКП ЦК-а июньски Пленума соцамаш кхоачашдеш а йола дукха цехаш ювца йиш йолаш яр.

Дика болх беш а план 235 процент кхоачашъеш а я электроцеха а расходомерни таразийн мастерске а, иштта кхы йола а коллективаш.

Периметре цеха толам а болаш кьовсам лоаттабу коммунистически къаьлгеамма бригада цІи яькха ГІерташ. Бокхха болх а новкъостал а ду мастерске парторганизаце секретара нов. Златорунскеи мастерске директора Т. К. Замесовсеи. Иштта къахьегаш а ССКП ЦК-а июньски Пленума соцамаш кхоачашде кьовсам лоаттабеш а ба КПП-а болхлой.

Г. ЗАСОРИН,
ВЛКСМ № 1 йолча Технически училищен комитета секретарь.

Тепловозникий керда кадраш

Грозненрча станицера технически школа Къилбаседа-Кавказа машиннаькъал арахьа а гаьнна йовзаш я. Укх тІехьарча шераша массехк бІаь тепловозий машинист арахийцав цо.

Вай мехкарча Калининскийн Октябрьскийн Къудлбехьен-Малхбоалени, иштта кхыдолчеи машиннаькъашка балхаш деш ба школа арахийца машинисташ.

ХІанз депо дийша яьннай Прохладная, Дербент, Махач-Кала, яхача станцей паровозни депой машинистий группа.

Укх деношка деша йолалургья Бугульма, Ульяновск яхача депошкарча машинистий группа.

С. ВОРОНИН.

Фу яхилга да из?

Къахьегама механизаци яр — кулгашца деча (дерригача е цхьадолча) балхашта меттел балхаш деш йола машинаш, механизмаш, тайп-тайпара приспособленеш производстве оттаелга да. Технически прогресса керттерча даькъех цхьа дакъа да механизаци, къахьегама овсарле лакхъяра а болх аттача бакхкхара а дола лоарХІамера гІулакх да. Масала, 14 кубически метр лаьтта чухотташ йола ковш йоллача гІа боахача экскаваторо 7000 саго беш бола болх бу. Капитализм йолча моттигашка производственни балхашта механизаци яро эксплуатаци чІоагІйолийт, къахьегамхой кънийбу, бе болх боаца нах дукхагІа хулийт, хІаьта вайцигахьа — халкъа вахара хьал тоаду.

Комплексни механизаци — моллагІча цхьан производственча ерригача участкашка деча балхашта йизза (чакхъяллаца) механизаци яр да. ТІаккха механизаци яь хул къахьегама керттера балхаш хинна ца Іеш, гІонна мел дола балхаш а: хьаеча продукце дикалга хьажар, складе дІачуозар, н. их. дІ. ГІишлош еча моттиге комплексни механизаце шийна чулоац лаьттанцарча, маркхал беча, цІенош доттача, монтажни, хІамаш хьалтелача, дІа-юха кхуьхьача, цІенош хьоахаш деча а кхыча а балхашта механизаци елга а, хІаьта иштта тІо, жагІа, гІум йоаккхача деча балхашта механизаци елга а.

Комплексни механизаце дикка лакхъю къахьегама овсарле, цу тайппара лакхъю болхлойн колхозникийн культурей технически говзали. Комплексно - механизированни бетонни заводе бетон кийчъяра, цхьадолча балхашта яьча (чаьх ца яьннача) механизацца нийсдича диаззеи кулгашца деча балхашца нийсдича барХІаззеи кІезигагІа къахьета деза.

ЗІамига механизаци — гІонна кулгашца деш дола балхаш механизмашцеи машинашцеи делга, хІаьта цу тайппара болх беш йолча оборудоване балха овсарал лакхъеш йола приспособленеш балхашта юкъе йоалаелга да. Из тайпа механизаци яь хилар хьахьоах цІеной доахъош хьалтела оттаяьча мухьаш нийдеча крано е конвейеро, станокашка оттаяьча пневматически зажимаш, иштта кхы дІахо а. ЗІамигача механизаце йиш хулийт производственча цхьадолча балхашта механизаци яргара комплексни механизацеча довла. Из балха юкъе йоалаяра дукха капитални вложенеш а эцаш, массаза а предприяте шийн низашцеи ахчашцеи е йиш йолаш а я.

Автомат («аутоматос» — ше лела яхача гречески дешах хинна да) — саг тІахьожаш мара ше дахъа лоацаш а воацаш, кийчъе ашна шийна дІатІайилла оатхал яь яллаца е цунга болх байташ йола материналаш кхоачаяллаца, динза даргдоаца производственни балхаш кхоачашцеи йола машина (е прибор) я.

Машинашка-ахавтоматашка хьае оатхалаш дІателаш а хьаяь яьннараш тІера хьайоахаш а дола балхаш дукхагІча хьале кулгашца деш да.

Производствон автоматизаци — механизаце эггара лакхехьара лагІа да, автоматически болх беш йолча машинашцеи приборашцеи производтера балхаш дайташ дола. Цига болхлочо беш бола болх, машинаш дІайолайолийтилгеи, нийсъелгеи, цар беча балхага бІарг локхилгеи мара бац. ХІанз производствона автоматизаци яр — технически прогресса керттерча доакъоех цаІ да. Цо боарам боацца дукха торо лу къахьегама овсарле лакхъяра, общественни къахьегама гІулакхаш эргадоах. Машинаца-автоматаца болх буларгбац бокъонца технически кхетамаш доацаш, йоккха говзал йоацаш волча сагага. Цу тайппара, автоматизаце гІо-новкъостал ду хьаькъалцеи физически къахьегара юкъера йоккха юкъ дІаякхара.

Минута 60 чкъаьра цІенбеш 60 совгІа саго беш бола болх ше бу автомато.

Капитализм йолча мехкашка производствона автоматизаци яро бе болх боаца нах дукхагІа хулийт.

Комплексни автоматизаци — предприятерча дерригача производственни балхашта йизза автоматизаци елга да. Цу тайпара предприятеш я бетон хьаеш йола вай заводаш-автоматаш. Иоккхача, йизза вІаштІаръяьча заводе болх берашверрига 15 саг мара вац. Бетон кийчъеча балха кулгалдеш кхо оператор ва. Дерригa производственни балхаш: бетонах етта керттера хІамаш кийчъяри увзари, бетон кегаеча яь чу уж чуовттар, кийчъяь яьнна бетон бункерашка юха чуовттар — автоматаша деш да. Уж балхаш кхоачашцеи ерригa а 2—3 минут мара ха йовц.

ХІанз вай мехка автоматически болх беш я дукха гидроэлектростанцеш, цхьайола химически продукташ хьаю цехаш-автоматаш ехкай. Мехкарча дикагІа йолча мехкдаьтта промысланка комплексни автоматизаци а еш балхаш дайт мехкдаьтта скважинашка. Цо кхозза — диазза кІезигбу скважинашка гІулакх деш бола болхлой. Цхьайолча производствашка комплексни автоматизаци яро пхезза-иттазза лакхъю къахьегама овсарле.

Общественни къахьегама шерра, масса оагІорахьара автоматизаци елга — коммунистически общество хьалъеча ханарча производства керттера баШхало я.

Автоматически лини — дукха арахецаш йолча моллагІча цхьан кІаман доакъош шоай хан-ханнахьа хьалхара дакъа хьалхарчо а тІехьара дакъа тІехьарчо а автоматически хьадеш йолча машинний система. Цун я вІашагІйоахка управлене механизмаш хьаеш йола хІама цхьан машинагара воах машинага дІатІателаш автоматически болх бу транспортни устройствои. Дукха автоматически линеш я вай автомобильнии тракторнии заводашка. Балхаш царца кхоачашдаро 5—10-зза кІезигбу болхлой, дикка лакхъю къахьегама овсарле.

«ЗИЛ-150» яхача автомобила моторий цилиндрий блок кийчъеш автоматически линеца болх баро из кийчъеш йоаккха ха 9-зза кІезигйир.

Гаьннара управлять дар — проводашкеи радио чуи гІолла механизмашта управлять делга да. ХІанз цу тайпара управлени шерра юкъейнхьай техника. Промышленносте гаьннара управлять даро йиш хулийт тайп-тайпарча цехий балхашта (масала, дегІа зенне долча балхашта) автоматизаци е, заводаш-автоматаш яхка. Машиннаькъа тІа гаьннара управлять а деш къестаю вагонаш, лелача поездашта никъ тел. Каналашка цу тайпара управлять ду шлюзий йаІарашта.

Гаьннара управлять даро тешамегІа хулийт болх, кІезигбу болхлой, цхьан моттигера массехк механизма управлять де йиш хулийт.

Агрегатный станок — аьшка оатхал хьаеча хана моллагІа а шийн къаьстта цхьа болх кхоачашбара вІаштІехьаяькхха (кийчъяь) металл тедаш йола станок. Агрегатни станокаш дикагІа я цар стандартни доакъоши оатхалаш хиларца, цо дукхха а аттагІа хулийт уж хьае; цул совнагІа, уж тайпа станокаш балха тІа тешамегІа а я.

Прецизионни станок — къаьстта нийса болх бара йола металл теда станок. Цу тайпара станокаш я приборашт еча, сахьаташ деча, иштта кхыйолча производствашка.

Оборудованена модернизаци яр — предприятешка болх беш йола машинаши механизмашни, вердагІча технико дІадехкаш дола балхаш цу машинашеи механизмашеи кхоачаш дергдолаш эргаяьха тоояр. Оборудованена модернизаци еш хилча, конструкцеьа е беча балха кІезиг-дукха хувцамаш мара дац, хІаьта цунца цхьана машино беча балха овсарле дикка лакх а ю. Дукхха машиншеи оборудованенеи хІанз модернизаци еш хиларо Іаьлаьмате дукха паччахьалкхен ахчеи материналаши кходу.

Производствона специализаци кооперированни яр — общественни къахьегаш бекъача формаех цаІ я. Специализаце керттера 3 дакъа да промышленносте: кийча продукт хьаеши (масала, комбайний завод, автомобилий завод), кийчача продукта цхьадола доакъош е оатхалаш хьаеши (масала, шарикоподшипникий завод), хІаьта юхкера а, къаьст-къаьстача балхашта е технологически процессашта специализаци еши.

Промышленни предприятешта специализаци кооперированни елга Іаьлаьмате боккха лоарХІам болаш да общественни къахьегама овсарле лакхъяра. Цар йиш хулийт балха овсарле лакхъеш йола оборудования кхаьхьа латта технологии шерра балха юкъейоалае, новкъостал ду производствона механизаци автоматизаци е.

Поточни производство — эггара дикагІа болх вІаштІехьа боаккхаш а цхьан боаррамах, хадданза продукци арахецилга Іалашдеш а дола гІулакх да. Из белгалйоал производственни процессаш шоайла юкъаенна хиларца а хадданза болх беш хиларца а. Хьаеш йола хІама механически устройствоца (масала, конвейерца) хьалха-тІехьа йоагІ-йоагІача тайпара хан-ханнахьа цхьан моттиге бе беза болх баь баьлча вокх моттиге ціаІІател.

Поточни производство, тайп-тайпара формаш йолаш хила йиш я. Эггара толашагІа яр я цхьа тайпа продукци дукхха кийчъе йиш хулийташ йола хадданза болх лела поточни производство.

Поточни методаца болх бергболаш производство вІаштІехьаяькхача предприяте беррига болх тоалу. Дикка лакхду къахьегама овсарле, продукци хьаярга дІабода мах лохлу, болхлой къахьеам аттача боаккх.

«Грозненски форда» сунт тохача дика къахьег Новогрозненски ТЭЦ 3-ча строительни участка къонача болхлочо К. Долкаевас.
Шу хьалха участке балха енача хана из беррига болх сага кулгаша бергба-хьогІ, яхаш уйла йора цо. ХІанз сага кулгаша техникага механизмашка байт из болх. Дог гІоздьанна хьеж къона йоІ гобаькхха механизмаш, экскаватораш, бульдозераш мара нах бІарга ца гуча йоккхача стройкага.
Дика хкоачашбу цо шийна тІабилла моллагІа а болх. Долкаева го йиш я сунта лард йоллача метте, хий хьачудулларгдолча форда керте йодача машина тІа, геодезиста И. В. Рогожина новкъостал деш.
...Латт къона йоІ гІозъяьнна, Грознера форд гуш санна.
П. Катакова сурт а текст а.

Болх дика вІашагІбелла юртсовет

Укх шера апрель бетта юрта боахамерча дикагІа болча болхлой совещане юрта боахам дегІабоалабара доккхий социалистически декхараш тІайийцадар Курчалоевски района къахьегамхоша.

Уж декхараш кхоачашдара де деза гІулакхаш белгалдоахаш баь соцам кхоачаш а бещ В. И. Ленина цІерагІча колхоза фермашка хьокхамий доскаш даьд Курчалоевски юртсовета депутаташа. Цар тІа дІаязду доярка ша, жа Іуша, коа тІара оалхазараш леладераша социалистически яхье цаьха хьокхамаш. Юртсовето новкъостал даьд полевой станашка библиотекаш яхка а, депутатий а актива а новкъостала баха чах парте XXI съезда а ССКП ЦК июньски Пленума а решенеех дІакхетабеш болх а бу.

Дика хьокхамаш да Курчалоевски юртсовета. Цунна чуйоагІача В. И. Ленина цІерагІча колхоза укх шера 320 бежан, 3150 коа тІара оалхазар хилийта аьнна план яр. ХІанз цун да 355 бежани 7239 коа тІара оалхазари. ТІехкхоачашъяьй колхозо паччахьалкхенга шура, дулх, тха дохкара план а.

Дика йоакхо яьй юртсовето школа а хьехархой а эшачунца Іалашбеш. Школаннеи интернатаи 550 кубометр дахча а кийчдаьд, хьехархошта 5 квартира йолаш цІенош а даьд.

А. ИСАЕВ.

Дукха бераш долча ноаношта „Материнская слава" яха орденаши „Медаль Материнства" яха медалаши ялярах дола

Нохч-ГІалгІай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

1944 шера 18 августе арадаьннача СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума Указага хьежжа СССР-а Лакхехьарча Совета Президиума цІерах:

г. Грозне гІолла:

II степена **«Материнская слава»** яха орден лойла.

8 бер даь, уж хьалкхедаьча ноаношта:

Хаджиева Нашена — Старопромысловски районерча цІен нанна.

III степена **«Материнская слава»** яха орден лойла 7 бер даь, уж хьалкхедаьча ноаношта:

Газимагомадова Іайнайна — Старопромысловски районерча цІен нанна.

Магамадова Хьамида Зулайна — Ленински районерча цІен нанна.

1-ча степена **«Медаль материнства»** яха медаль лойла 6 бер даь, уж хьалкхедаьча ноаношта.

Безгинова Матрена Павловнайна — Ленински районерча цІен нанна.

Габарова Іайнайна — Сталински районерча цІен нанна.

Вержбицкая Александра Никифоровнана — Старопромысловски районерча цІен нанна.

Закриева Вахийда Залпана — Старопромысловски районерча цІен нанна.

Карабугаева Фаиса Дудаловнайна — Сталински районерча цІен нанна.

Мусаева Зинайна — Сталински районерча цІен нанна.

Салтаханова ИсмаІалий Манжийна — Ленински районерча цІен нанна.

II-гІа степена **«Медаль материнства»** яха медаль лойла 5 бер даь, уж хьалкхедаьча ноаношта:

Алаева Дагман Аблаевнайна — Ленински районерча цІен нанна.

Барзукаева Гаде ПаьтІамата — Сталински районерча цІен нанна.

Бисултанова Амината — Ленински районерча цІен нанна.

Джабраилова Шурийна — Ленински районерча цІен нанна.

Дидигова Мусий Изийна — Ленински районерча цІен нанна.

Завгородная Тамара Семеновнайна — Старопромысловски районерча цІен нанна.

Ибаева Тамарена — Ленински районерча цІен нанна.

Озиева Орцхой Зарийна — Ленински районерча цІен нанна.

Сулейманова Бийсолта Эмана — Старопрмысловски районерча цІен нанна.

Шалмаева Исраила Ильтена — Ленински районерча цІен нанна.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатель
И. АЛМАЗОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь
М. КОМАРОВ.

ВорхI шера план— пхе шера

«1959—1965 шераша СССР хьалкъа боахам дегІабоалабара йолча контрольни цифрий», хьакъехьа нов. Н. С. Хрущевс яьча докладах лаьца ше яьча исторически решенешка ССКП XXI-ча съездо советски мехкдаьттахошта хьалхашка Іаьлаьмате доккха декхар оттадаьд—1958 шерца нийсдича мехкдаьтта шозза совгІа дукхагІа дакхха а газ пхезза гаргга дукхагІа яккха а аьнна.

ССКП съезда решенеша а ЦК июньски Пленумо даьча Ехайкарало а цІаккха а ца хиннача тайпара политически, къахьегамеи, творчески хьинар айдаьд вай мехкдаьттахой производственни процессашта керда технически прогресса комплексни механизации автоматизации яр дукхе цар лоаттабеча къовсаме.

Дерригача хьалъъа социалистически яхь шерра яржар бахьан долаш вай республикерча мехкдаьттахошца, цу даькъе МагІалбикерча мехкдаьттахошца а, тІехь-тІехьа дикагІа тоаду бахьаш, хадданза кхоачаш а тІехьхоачаш а ю укх 1959 шера — семилетка хьалхарча шера мехкдаьттеи гази яккхара йола заданеш.

Владимирскин Свердловскин экономически административни районий промышленни предприятешеи стройкашеи ДІадоладаьча ГІулакхах даьча ССКП ЦК-ас даьча Соцамажоп а луш, МагІалбика мехкдаьттахошца кхы а доккхегІа социалистически декхараш тІаийцад шоашта: балхаш тІа керда технинна йоалаярца, производственни процессашта комплексни механизации автоматизации ярца, хІаьта иштта къахийца капитални вложенеш кхы алсам ца йоахаш чура кхоачамаш оарцагІдахарца а мехкдаьтта, газ яккхара, къахьегама овсарле лакхъяра планах 1965 шера оттабаь боарам 1963 шера кхоачашбе, аьлча а ворхI шера план пхе шера кхоачашъе аьнна.

Уж декхараш кхоачашде торо хилара а кхоачашдулургхилара а къаьгга тешал ду, цаъа-дале, МагІалбикерча мехкдаьттахоша семилетка хьалхарча ах шера йола план, мехка планал совгІа итташ эзараш тоннаш мехкдаьтта а луш, ханал ши кІира хьалха кхоачашъяь хиларо, хІаьта ворхI бетта йола мехкдаьттеи гази яккхара план 12 июле. аьлча а, ханал 19 ди хьалха, кхоачашъяь хиларо а.

Планаш толаме кхоачашъеча дукха а доккхагІа даьжа лаьцад бархI бетта йола мехкдаьтта даккхара план 20 июле кхоачашъяьча тха цхьоалагІча Ленина орден лелаеча мехкдаьтта промысла коллективо.

Шоллагіа-даде, уж декхараш кхоачашде торо хилар а кхоачашдулургдолаш хилар а дика хьахьоах къонача мастера нов. Авраменкой бурув деттача бригадо бурув техача № 750-7 йолча скважина чура мелови мехкдаьтто техача низ болча кІежо.

Іаьлаьмате хаьача геолого-технически хьалашка мелови мехкдаьтта гучадаькхха болча МагІалбикерча бурув деттача болхлоша, мадарра аьлча, МагІалбике дегІайоагІаргйола керда оама хьа а йийлай, хІаьта хьалха цунга хинна сийле кха а яькхай.

ГІулакх миштад аьлча, геологически служба даьча хоамах, мехкдаьтта доаллача МагІалбикерча тІоаний структура эггара низ болашагІа а мехкдаьттеи гази Іарна аьттув болашагІа а йола структура я. Из бахьан долаш вай Республике хинна ца Іеш, Союзе а хьалха латтача мехкдаьтта предприятешка хул МагІалбик.

Долче, МагІалбикерча мехкдаьттахой лоарХІамегІа дола декхар малагІа да аьлча, болх беш йолча къаьннача скважинаш тІара уйла ца а йоаккхаш, ца социйташ сихен цу структуранна бурув деттарца мамогга кастагІа мелови мехкдаьтта карадерзаделга а керттерча даькъе шоллагІа методаш балха тІа йоалаярца, геолого-технически гІулакхаш чакхдахарца, производственни процессашта еча комплексни механизацехи автоматизацехи мамогга дукхагІа пайда эцарца мехкдаьтта даккхар кІезиг ца долийтилга а да.

Мехкдаьтта даккхара план 109,4 проценти газ яккхара план 121 проценти кхоачашъяьй МагІалбикерча мехкдаьттахоша; къахьегама овсарле 9,8 процент лакхъяьй, мехкдаьтта даккхарга дІабода мах 9,1 процент лохбаьь, скважинашта эксплуатаци яра коэффициент тІехкхоачашъяьй. Уж балхаш кхоачашцар бахьан долаш ах шера 2.168 эзар сом ахча кходаьд.

Уж лакхехьа даьха толамаш кхы а доккхегІа хургдар, шагахьа санна эггара боккхагІа лоарХІам болаш бола бурув деттара болх тІехьа бусаш бецаре. Бурув тохара болх тахан тоабича кхоана мехкдаьтта хургда.

Укх хьалхарча ах шера тІадиса декхараш кхоачаш а деш, шоллагІча ах шера план кхоачашъе езаш доккхий а бехкхоламе а декхараш латт бурув деттача болхлошта хьалхашка.

Уж декхараш кхоачашде йиш йолаш даьд совнархозагахьара новкъостал ца килча. Эггара хьалха динза даргдоацаш да тІехьа ца тетташ бурув деттача болхлоша ехаш йола бурув детта оборудовани, инструменташ, материналаш, механизмаш кхоачам хиллаш Іалашъелга, вешта аьлча бурув детта балхаш Іалашдергдола йоккха материально-технически база йилла еза МагІалбике.

Эшшаш йола техникеи материналаш Іалашъяьчул тІехьагІа, кхы гоа ца деш кхоачашде дезаш декхараш да: электричество хулийтилга, хІана аьлча хІанз болх беш йолча районни подстанцеша кхоачамбац кхыметтел шоллагІча ах шера тоха лаьрхІа керда бурош тохара а. Цу гІулакхо вІаштІехьа далийтац шоай ханнахьа уж болх бе йолалулга.

Хилийта деза хий а хІана аьлча хинна гІулакх кхы эрга ца доаккхаш хІанз санна дІахо а доде, бурув тоха моттигаш хица Іалаш ца ярал совнагІа, тха мехкдаьтта промыслаш а МагІалбике баха нах а Іалаш булургбац. Цо новкъарле ергья дІахо дергдолча бурув тохара балхашта, хІаьта цу тайппара шера йола план кхоачаш ца еш йисар ехерам а ба.

1959 шера шоллагІча ах шера кхоачашде аьнна планах тІадожадаь балхаш, хьалхарча ах шера кхоачаш ца деш дисараш а тІехьа, кхоачашдара лоарХІам болаш гІулакх да мелови скважинаш бурув тоха йолаяргара денз уж эксплуатаце дІаяларга кхаччалца дола балхаш сихагІа чакхдахар.

ГІулакх сенах латт аьча, гІишлой-монтажни балхашкареи бурув тохаргареи денз скважинаш болх бе йолаялийтарга кхаччалца лаьрхІа бурув тохара болх цаІ хиларах латт. Из болх юкъагІа ца битар дукха а скважинашта хадданза технологически болх бар дукха а къовсам лоаттабе безаш я берригача бурув деттача болхлой коллектив. Цу гІулакха къаьстта уйла тІаяхийта еза тІехьара кийчон балхаш дара, масала, тІабода никъ биллара, хий биллара, телефоннии электрически линеш яхкара, амбараш хьалъяра, хІаьта цу тайппара вышка йогІа моттиг кийчъяра а квалифицированни бригада йоагІача хана цо болх бергбола моттиг кийча хургйолаш, кхы мел дола лаьттанцара балхаш даь дахара а. Цу гІулакха хьалхагІе а оттаяьча графикашкеи схемашкеи хьежжа вышка оттаергйолча моттиге кхьа а ена кийча іооттаяь хила еза технологе яхача тайпара пайда эцаргболаш йола еррига оборудованни материналаши.

Хьалхагіа денз Іомаяьча опытага хьежжа гІишлой-монтажни болхлошкара доладенна скважинаша шоай болх дІаболабарга кхаччалца дола балхаш хадданза, цІаккха ца соцаш делга вІаштІехьадаккха деза, планах материально - технически уж балхаш Іалашделга тоа а даь.

Цудухьа кІоаргга уйла е еза берригачь балха, хІаьта цхьадола балхаш хьалха латтача Іилмои практикои яхача тайпара хьалха-тІехьа доагІ-доагІача бесса де деза, лаьттанцареи, гІишлой-монтажнии, бурув тохача моттиге хІамаш Іочутелаши хьалъийеши, бурув тохаши, забой чу инструменташ дІачутергйола регулятор оттаяри, лоалахарча районашка дика пайда бенна дола электробурув оттадари санна долча халача балхашта механизации автоматизации яра къаьстта теркам тІа а бохийташ.

Мехкдаьттеи гази доахача промышленноста управленеи совнархозои бурув деттача болхлоша новкъостал де деза уж гІулакхаш кхоачашдара.

Цунга хьежжа динза даргдоацаш да вышкаш вІашагІйохкара балхаш вІаштІехьадахара йоккхийча блокий конструкцеш зІамигье хьожилга, мелови скважинашта бурув тохара технологи пайданагІа йолча тайпара оттаелга. Цу гІулакха къаьстта уйла тІа а йохийташ оттае еза бурув тохара режим, вай геолого-технически хьалашка хьежжа зІамигал-йоккхал гІаьхьча долаш хила еза скважинай конструкци, хІана аьлча хІанз йолаш йола конструкци сов йоккха а я, хІаьта хІанз хила еззача тайпара а яц. Роторни бурув тохача дукхагІа юкъе кхаьха деза гидромониторни осташ, цар рейсови сухал лаккхагІа хургйолаш конструкци дикка тоа а яь.

Буровикаша хІамаш Іочутелареи хьалтІаяхареи балхаш сихдар духьа а уж аттача даьхар духьа а, хІанз керда тохаш мел йола хІара буровойшкара мелови скважинаш Іалашъе еза 53 метр лакхача вышкаца, йизза комплект а йолаш йолча МСП-2 яхача механизмаца. Балхаш тІа боллашехьа а дешийташ а е балхаш тІара мужъа баьха дешийташ а бурув деттача болхлой говзал хадданза лакхъе еза, хІаьта болхлой балха боахкача моттигашка тІа а ухаш, царна техинструктаж е а еза.

Шеко яц, ССКП XXI-гІча съездеи ЦК июньски Пленумеи исторически решенешка дегаш ураоттадаь болча МагІалбикерча мехкдаьттахоша, ворхI шера планах еннна заданеш ханал хьалха кхоачашъяр дуьха кхы а шерагІа социалистически яхь а йоаржаяь, мехкдаьттеи гази даккхара кхы а лаккхара хьокхамаш даханал совгІа, бурув детташ а доккхий толамаш даханца 1959 шу чакхдоаккхаргхиларах а ворхI шера план пхе шера кхоачашъяра лард йолларгхиларах а.

М. ИЗМАЙЛОВ,
«Малгобекнефта» НПУ ПТО начальник.

Грозненски химически заводе № 15 йола цех шеръеча хана дика къахьийгар № 7 йолча Московски монтажни трестерча В. С. Петровси А. Т. Анпиловси кулгалдеча слесарий - монтажникий бригадаша. Сиха а ханнахь а металлоконструкцештен аппаратуранен сборка а сварка а яь баьлар уж. Дукха ха йоацаш болх бе йолаеннай цар шеръяь цех.

Къаьстта чІоагІа къахьийгар кердача эстакаданна монтаж еча хана цу трестерча сварщика Пискунов Иван Степановича. Денна 160—175 процент кхоачашйора цо балха нормаш.

Сурта тІа: сварщик И. С. Пискунов.

П. Катакова сурт.

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА

Боккхача исторически лоархIамера гIулакх

Американцаша къоабалъю Н. С. Хрущевеи Д. Д. Эйзенхауэреи вIаши ергйола визиташ

ВАШИНГТОН, (ТАСС корр.) СССР-и США-и правительствоша СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев ВIашагIкхийттача Штаташкеи президент Д. Д. Эйзенхауэр Советски Союзеи гIоргхилара хьакъехьа лаьрххIа яь, Москве а Вашингтоне а цхьатарра кепа теха араяьнна заявленеш американски столицерча ерригача общественносто чIоагIа раьза хинна тIаийцар. Американски радиоси телевиденеи «исторически керда хIама» лоархIаш йола уж заявленеш Вашингтонерча политически гIозараша, къаьстта конгрессо, шоай керттера уйла тIайохийташ дола дош а хинна дIаэттай. Цар деташ гIоздьхар шин паччахьалкхенна керте латтараш вIаши дIа-юха гIоргхилар тIехье дика йолаш а дунен халкъашта юкъера кхохкам вIаьдбергболаш а дола гIулакх лоархIаш йолча дуккача американски общественноста.

Президента пресс-конференци чакх ма яьллинге а конгресса дуккача членаша къаьстта заявленеш йир правительствоша керте латтараша вIаши ергйолча визитий хьакъехьа, Царех дуккагIа йолча заявленеша доккха гIулакх лоархI цу визитех, США-неи СССР-аи юкъера гIулакхаш цо тоадергдолаьдаь.

Ассошиэйтед Пресс яхача агентствос хоам бу, «Президента Эйзенхауэра ше СССР-е гIоргволаш а премьер Н. С. Хрущев Америке воагIаргволаш а баь соцам конгресса членаша мадарра эьлча дика а лоархI, хIаьта цхьабараш цо гIад а бигаб», яхаш.

Кхыча мехкашцарча гIулакхаша йолча сенатски комиссе председателе сенатора Фулбраита эьлар: «Уж тайпа яьча визиташа новкъостал дергда эрсий хьалхле лелаеранта США дикагIа кхетае а, хIаьта американски лидераша Советски Союз дикагIа кхетае а. Шеко яц, эрсашца хувцараш дара хьакъехьа вай яьча соглашенешца из визит таргIуш хилар, хIаьта г-дин Хрущев вайцича воагIаргхилар аз мога а ду».

Сенатерча республикански лидер волча сенатора Дирксена а цу тайпара мога а йир хьал а лаьцар СССР Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев США варах а президент Д. Д. Эйзенхауэр СССР-е варах а йола идея. Геттара бакъахьара гIулакх лаьрхIар Дирксена Н. С. Хрущев США веха а ше Советски Союзе ваха а аьнна Эйзенхауэра баьча соцамах. Цу визито дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбергхиларах а сихлаь терзаш хьадеш доахкача дерригача мехкашта тIера хала Iазан цо дайдергхиларах а ше тешаш ва, аьлар Дирксена.

Хургйола визиташ чIоагIа могаеш къамаьл дир кхыча мехкашцарча гIулакхашта йолча сенатски комиссе член волча сенатора Мэнсфилда. Цо аьлар, президента баь соцам бизза хьаллозац аз аьнна, хургйолча визитий хьакъехьа шоашта хетачоа «МоллагIа тайпа даь а алхха партийни къамаьлаш» ца деш юхаозабалар конгресса членаш тIа а хьийхар.

Миссури яхача Штатагара демократически парте сенатор волча Сайминтона аьлар: «Шакъе а визит бакъахьара я... Дукха дешаш къоастаде тарлу цигас» Сенатора Дж. Спаркмана «чIоагIа дика гIулакх да» аьлар шин мехкарча прательствоша керте латтараш дIаюха гIоргхилар.

Н. С. Хрущев Америке а, Д. Эйзенхауэр Советски Союзе а вар гIулакх могадеш къамаьлаш дир цу тайпара сенатора республиканца Кучела а, США конгресса викалий палате лидерий заместителаш болча Арендса а (республикански парти), Альберта а (демократически парти).

Сенате демократически парте лидер волча сенатора Линдон Джонстос (Техас яха штат) аьлар: «Укх дерригача дуненна а беркат даргдолаш гIулакх да из визит».

Конгрессе даь дерригa къамаьлаш хьавIашагIа а теха, Юнайтед Пресс Интернейшнл яхача агентствос йоах «Конгресса берригача членаша тахан могадир президент Эйзенхауэреи Советски Союза премьер Хрущевси вIаший визиташ елга».

Iуйрийнна арадувлача Вашингтонерча газетий кхийнадац хургйолча визитий хьакъехьара хоам кепа теха арабаккха. Цхьабакъда, дийнахьа арадувлача газеташ тIа гуччахьара моттиг хетаяьй цу хоама. «Хрущев тIаэца кийчлуш я США», аьнна доккхийча алапашца яздаь керта йоазув а долаш, арадаьннад тахан «Стар» яха вашингтонски газет. Массаза а Советски Союзаца переговораш яра духьала хиннача «Дейли ньюс» яхача вашингтонски газето дикагIа бIаргагургйолча моттиге кепа теха тахан араяьккхай Н. С. Хрущев США вар могадеш йола редакционни статья. Газето тешаш лу шин мехка юкъера кхохкам цу визито кIаьдбергхиларах.

США-н президента Д. Д. Эйзенхауэра пресс-конференци

ВАШИНГТОН, 3 августе. (ТАСС). Тахан ше къаьстта гулъяьча пресс-конференце президента Д. Д. Эйзенхауэра дIакхайкадир, укх шера сентябрь бетта ВIашагIкхийттача Штаташка СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев ше хьехар. Президента аьлар, СССР-а Министрий Совета Председатель вайцига ва раьза хиннав. Президента иштта хоам бир, СССР-а Министрий Совета Председателе Н. С. Хрущевс ше Советски Союзе хьехарах а цига ваха ше раьза хиларах а.

Президента Iойийшар СССР-а Министрий Совета Председателаи США-н президентаи юкъара визиташ вIаши йовзийташ йола заявлени.

Уйлаш вIаши йовзийта вIашагIкхетаргхиларах дувцаш, Эйзенхауэра аьлар, Советски Союзаи ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъе ша бича санна сайца лаьтта гIулакхаш доладалийта иштта дагадовлларо новкъостал дергда. Цу визитий юкъарло йоацаш паччахьалкхений эггара керте латтарий совещани ярца дувзаденна хIама дац, аьлар президента. Цхьабакъда иштта дагадовргхилар дIакхайкадаро Женеверча совещане кхыча мехкашцарча гIулакхий министрий «дог ураттадергда», аьлар цо, цу совещанел тIехьагIа паччахьалкхений эггара керте латтарий совещани гулъе тешам болийташ царга толамаш дахийта.

Президента аьлар, визиташ хулаш дерригача малхбузерча дунен викал ше хиларах тарра къамаьлаш де лаьрхIа а СССР-а Министрий Совета Прдседателаца Н. С Хрущевца алхха ВIашагIкхийттача Штатий хьакъехьа къамаьлаш дергдолаш а ва ше. Цунца Эйзенхауэра аьлар, укх бетта юхке Малхбузерча мехкий правительствай керте латтарашца консультацеш е гIоргва ше СССР-е Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущев США валехьа. СССР-а Министрий Председателаи США-н президентан юкъе хургйолча визитий хьакъехьа консультацеш еш малхбузерча мехкий правительствай керте латтараша раьза болаш дийцар цу дешах, аьлар президента. Эйзенхауэра корреспонденташка аьлар, тахан Iурра ше иштта дIахайтад конгресса викалашка хургйолча визитий хьакъехьа дар, хьалхарча юхьа шоай оагIонахьара уж раьза а хилар.

Хаттарашта жопаш душ, Эйзенхауэра аьлар, вIашагIкхетара ханехи программехи лаьца довзаш долчул совгIа хIанз укх сахьата корреспонденташка хайта хаьдда хIама дац ший.

„Геттара дика хоам ба" йоах Лондоне

ЛОНДОН, 3 августе. (ТАСС). СССР-а Министрий Совета Председатель Н. С. Хрущеви США-н президент Д. Эйзенхауэри вIаши гIоргхиларах бола хоам чIоагIа раьза хинна тIаийцар Лондоне. Рейтер яхача агентствса беча хоамах, Великобритане премьер-министра Г. Макмиллана цу хьакъехьа ер аьннад: «Президента Эйзенхауэраи господин Хрущевнеи юкъе визиташ кхурйа, аьнна баь хоам аз даькъал бувц. Со массаза а тешаш хиннав, Малхбоаленнеи Малхбузеннеи юкъера кхохкам вIашагIкхеташ переговораш къамаьлаши царца лоархIам боллаш мелле йиш хургхиларах. Официальни вIашагIкхетар а иштта лоархIам болаш да». Президент Эйзенхауэри Н. С. Хрущеви вIашагIкхетаргхиларан цар шоай къамаьлаш хургхиларан раьза а хинна, Г. Макмиллана аьлар: «Ер шу долалуш господинаца Хрущевца са хинна къамаьлаш геттара пайдане хилар; со тешаш ва цу визиташа паччахьалкхений эггара керте латтарий совещане переговораш еча правительствоша керте латтараш дикача дагара вIашагIкхета новкъостал дергхиларах».

Лейбористски парте лидер Хью Гэйтскелла а чIоагIа раьза хинна могадир дунен тIа эггара йоккхагIа йолча шин паччахьалкхен хьалхле лелаеранн вIашагIкхетаргхилар. «Из геттара дика кхаа ба»,— аьлар цо. Уж вIашагIкхетаро «Советски Союзан Малхбузеннеи юкъе доттагIлен а дикача дагара а гIулакхаш хургдолаш юхь дIайолаергья».

Либеральни парте лидера Гриммонда а, Гэйтскелла санна могадеш, «геттара дика кхаа ба» яхаш йийцар хургйола уж визиташ.

ЯПОНИ. Хlанз дукха ха йоаццаш Токио кхыча мехкашкара гIулакхий министерства цIеношта хьалхашка вIашагIкхийтар Японе бахаш бола корейцаш. Японе баха корейцаш цIабахийтара хьакхехьа хоадам баь йолча решене тIа кулг язде ца тугаш японски правительство Iера шоаш духьал хилар кхайкадир цар.

Сурта тIа: кхыча мехкашцарча гIулакхий министерства цIеношта хьалхашка.

Джапен Пресс агентства сурт.

Дика дIадоладаьд силос кийчъелга

Укх деношка дика дIаболабаьб «Октября 40 шу» яхача совхоза Наьсара-Кертерча отделене хьажкIий силос Iалашъяра болх. Доккхий толамаш доах укхаза къахьегамхоша.

31-ча июле силоса лаьрхIа хьажкIаш хьакха араяьннай Газгиреев Iалабика № 6 йолча тракторно-полеводчески бригадацара Цечоев Башира комбайн. Болх дIаболабаьча хьалхарча кхаь дийнахьа ший комбайнаца денна 6 гектарал совгIа хьажкIаш хьекхай Башира, нормах 4 гектар мара ца йоагIача.

3-ча августа силоса хьажкIаш хьакха йолаеннай, Досхоев Iаддал-Хьамид болх беш вола, шоллагIа комбайн а. Шурий-товарни фермерча кIоагашка силос автомашинаш тIара Iойоассаеш а из Iотоiаеш а хьинаре къахьегаш ба Муцольгова Фонаи Темерханов Iаьлеи. Цар шоай балха нормаш дуккха а тIехкхоачашъю. Хьалхарча кхаь дийнахьа 200-нел совгIа тонн силос лаьттах еллай укхаза. ДIахо йодача хана балха овсарле шозза лаккхургйолаш я.

Йол хьакхара балхаш а дIахьош да отделене. Хьайбаша Iа доаккхаргдолча хьатIаззай 165 тонн аьла. Шоай трактораца йол тIаувзаш болча трактористаша Жандигов Махьмаден Кодзоев Биланеи, дийнахьа йола норма 50 тоннокилометр йолча, 120—140 тоннокилометр ю.

ДIахо йодача хана а СССП ЦК ноябреи декабреи хургйолча Пленума сийна доккхий балха толамаш даха лаьрхIа ба Наьсар-Кертерча отделене доакъаР Iалашдераш.

У. АБАДИЕВ.

Курорта шортта сомаши баьца даараши хилийтара

Баьца даарийи сомийи бешамашка дика балхаш ду укх шера Сунженски районерча «Серноводск» яхача курортерча болхлоша. Цар къовсам лоаттабу семилетка хьалхарча шера дика хьийкъа баьца даараши сомаши чуэцара тIехьа.

Цу курорта доалахь ши подсобни хозяйство я. Цига дIайийна курорте дарба дайта а салаIа а баьхкача наха кхачанна эшаш йола помидэраш а, нарсаш а, кабуц а, кхыдола баьца даараш а да. Укх сахьате подсобни хозяйствашка цу баьца даарашта дика гIулакх ду шоайла яхье а баьнна къахьегача курорта болхлоша. Уж кхашка шозза оаар даь баьннаб. Массаза а балха нормаш тIехкхоачашъеш хьабоагIа М. Литовченко, А. Демченко. Иштта сомаши баьца даараши чуэцача хьинаре къахьег Амаева Бикатуси Шамаева Калиматеи, иштта кхыбараша а.

Шоашта тIадилла гIулакх дика кхоачашдар бахьан долаш курорта шера кхоачам хиллаг сомаши баьца даараши хулийт цар.

Я. КАГИРОВ.

Дика чакхдаьлар концерт

ВIалла ца хиннача тайпара дукха нах вIашагIкхийттабар Наьсарен районерча ТIой-Юртарча культура цIагIа 1-ча августа, сайран 8 сахьат даьча. Укхаза бар концерт дала бахька Островски цIерахча Ленинградски театральни института Нохч-ГIалгIай студера студенташ. ЧIоагIа дог гIоздаьлар клубе хиннарий концерта программа хьаовца а артисташ хьабовзийта а эггара хьалха сцена тIа ваьнна Дакиев Махьмад бIаргавайча. Программа юкъе дар дукхача къамий дукха иллеш, стихаш, халхараш, пьесаш. Концертага хьийхарашта дукха дезаделар Хамидова язъяь «Махсолта» яха эсала кулгалхой бегбоаха пьеса, Минкаиловас даьккха «ХIана везавелар сона хьо, дукхавезар» яха эрсий халкъа илли, Р. Хакишева даьккха «Господин 420» яхача кинофильма тIара илли, иштта кхыдараш.

Концерте дика дакъалаьцар Нохч-ГIалгIай халхар даьча, Дудаев Мусаи Паскаевеаи, Хакишеви Исаеваи юкъе хиннача халхархой группа.

Концерт оттадьча къонача артисташта - студенташта доккха баркал аьлар вIашагIкхийттараша.

М. МУРЗАБЕКОВ,
ТIой-Юртарча библиотека заведующи.

260-нел совгIа рационализатор

Производство деГIайоалаяра а къахьегама овсарле лаккъяра а чIоагIа новкъостал ду, шоашта юкъе дикагIа бола 260-нел совгIа, болхлойи, инженераши, техникаши болча, «Красный молот» яхача заводерча рационализаторашеи изобретателашеи.

Завода коа дикагIа бола рационализаторашеи коллектива дIаБовзийтара духьа, хьалтеха доахк доккхий портреташ, царца да № 14 йолча цеха начальника заместитела А. А. Конопле-ва, № 6 йолча цеха травильщица Е. Ф. Китаевай, № 4 йолча цеха начальника заместитела И. М. Волова, № 3 йолча цеха слесара В. Н. Абрамова, № 7 йолча цеха слесара Н. П. Хирнова, иштта кхыбарий а портреташ.

Я. ХАЗБУЛАТОВ.

Шекарах мажаргаш хул

Наьсарен райПО тIеххьарча хана юрташкарча тикашка доккха доладаьд дуккха, боарамал тIех, тIоадал йоалла шекар.

18-ча июле Грознера денача 3,5 тонн шекара качественни удостоверене тIа еррал тIоадал я аьнна, процент белгалдаьккха хиннадац. Бе деллача мажаргаш а хулаш, тIаьда доллашехьа а тикашка доккха а дехкад, хIаьта юхедисар доккаш а ла шекар.

Цу тайпара шекар доккха бокъо йоацилта хацар-хьогI райПО кулгалхошта, аьнна хеталу, шекар бIаргадайначарна.

Цу тайпара товар базера хьаэца а, е хьийцачул тIехьагIа биззача маьлах доккха йиш йий а ха дехкарийла-м бар райПО кулгалхой.

Р. БУЛАТОВ.

Боприевай балха говзалах

Дукха ха йоаццаш республикански книжни издательствос арахийцад Боприевай балха опыт ювцаш дола, «Мишта хьалхлею аз хьажкIаш» яха брошюра.

Ший брошюра оагIонаш тIа хьалхле делаеча звеньеваяс дувц шеи Урус-Мартановски районерча «Горец» яхача совхоза комсомольски-кагирхой звеноси хьажкIаш мишта кхею.

Брошюра тIехьарча оагIонаш тIа яздаьд Урус-Мартановски районерча хьажкIаш лелаераша тIаийца социалистически декхараш. Хоза, сурташца кийчдаь да юрта боаццама болхлошта арахийца керда брошюра.

Ю. ОЛЬГИН.

Радиопередачай программа

6-ча августе: 7.20 — «Гипертонически лазар хиннаоа ду физкультурни дарба»—беседа (эрсий меттала); 7.35 — Хоамашн передачай программен; 7.45 — Советски Союзерен доазол дехьарен хоамаш (нохчий меттала); 8.45 — «Сердало» газета обзор; 9.00 — Музыкальни моаршалий концерт; 17.00 — «Культура университет радио чу гIолла» (эрсий меттала); 17.20 — «Цхьа барт бола коллектив» — передача (гIалгIай меттала); 17.35 — Нохч-ГIалгIай ладугIача ашарий концерт; 18.00 — «СССП ЦК Пленума наькъа долхаш» — передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Дикача кхачанца Iалашо ергья» — передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохч-гIалгIай метташка).

7-ча августе: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — Хоамашн передачай программен; 7.45 — «Ленинан некъ» газета обзор; 8.45— Советски Союзерен доазол дехьарен хоамаш (гIалгIай меттала); 9.00 — Исаеваси, Дацаговси, Мандневси дакъа лоацаш концерт; 17.00—«СССР-а халкъий спартакиада накъа долхаш» — передача (эрсий меттала); 17.20— «Семилетка хьалхарча шера план тIехкхоачашъярадухьа» — передача (гIалгIай меттала); 17.35 — «Октябарга бода нижъ» яхача колхоза хьайбаш леладерхой заявкех концерт; 18.00 — Пионераштен школьникаштен передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — «Газеташ дешарца беш бола политически болх эггара лоархIамегIа ба» — передача (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийн гIалгIайн метташка).

8-ча августе: 7.20 — «Грозненский рабочий» газета обзор; 7.35 — Хоамашн передачай программен; 7.45 — Пионераштен школьникаштен передача (нохчий меттала); 8.45 — «Iилмо валарца лоаттабу къовсам»— беседа (гIалгIай меттала); 9.00 — Художественни самодеятельноста дакъа лацархочун Любай концерт; 17.00 — «Строители Денна хетаяь» — передача (эрсий меттала); 17.20 — «Къилбаседа Кавказерча республикай писателий творчество» — передача (гIалгIай меттала); 17.35 — Халхара ашарий концерт; 18.00 — «Писателаша шоай герояш бувц» — литературни передача (эрсий меттала); 18.20 — Керда хоамаш (эрсий меттала); 18.40 — Кхалнаьха журнал (нохчий меттала); 19.30 — Керда хоамаш (нохчийн гIалгIайн метташка).

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ГIУЛАКХАШ

НИЗАЦА А ДОАЦАШ, ХЬАЬКЪАЛЦА

— Дерригача дунен тIарча хьала Iалаьмате боккха лоархIам болаш да Советски Союзаи Америка ВIашагIкхийттача Штаташтеи юкъера гIулакхаш. Вай мохки США-н — дунен тIа эггара низ болашагIа йола шин держава я. Нагахьа санна вожаш мехкаш вIашагIа летача уж-м вIашагIа а хьоасталургдар. Цхьабакъда Америкаи вай мехкаи юкъе тIом хьойя, из цхьаь цхьан кхыча мехкага социалургбац. Цо Iалаьмате йоккха моттиг хIалакьергья. Цудухьа беррига низ тIабахийта беза юкъе латта къовсамаш тIом боацаш къоастадара; дунен халкъашта юкъера кхохкам кIаьдбар; тайптайпара общественно-политически системаш йолча паччахьалкхенаша машарца цхьана къахьегара.

Новкъоста Н. С. Хрущевс Днепропетровски машиностроительни завода къахьегамхой митинге 28 июле ше къамаьл деш аьннача цу дешашца хоадам боллаш маIан даьд советско-американски гIулакхаш тоадара йолча проблема лоархIама. Из къоастадаро дIоагIа лургдар дерригача дунен халкъашта юкъера хьалаш тоадара а машара гIулакх тешшаме чIоагIдара а.

Цхьабакъда дIа ца аьлча далац, тIом сецача денз хьайолча хана советско - американски гIулакхаш тешам байна хиларцеи кхохкам чIоагIбенна хиларцеи белгалдоалаш хилар. Из — тIом сецачул тIехьагIа «низа позицера» яхача политика наькъ тIа, «шийлача тIема» наькъ тIа эттача ВIашагIкхийттача Штаташ доал деча гIозараша хьийгача кьих баьнна пайда ба.

Юххьанца «низа политика» керттера герз дар атомни герза доал шийга да яхаш США-с деррига дуне унзардоахилга. Из доал дежачул тIехьагIа, Советски Союзаи вокх социалистически лагера мехкаштеи гонахьа тIема базаш ехка баьлар американски кулгалхой. ДIадаха шу йистедоаллаш хиннача хоамах, шовзткъа совгIа болча мехка базаш я США. ВIашагIкхийттача Штатий алхха стратегически авиаце хIанзале а я эггара тIехьа араяьннача техникаца кийчъяь яьнна е кийчъеш латташ йола 102 база. «Ньюсуик» яхача журнало баьча хоамах доазол арахьарча американски тIема базашка ва лаьттанцарча эскарех 450 эзар салтеи эпсари, фецарча тIема низех 265 эзар салтеи эпсари, тIема форда флотацара 370 эзар моряки Шера уж эскараш Iалашдарга шин миллиард доллар совгIа ахча дIадода. Уж дIаоттадаь керттера моттигаш я Канада, Аляска, Англи, Малхбузехьара Германи, Итали, Испани, Греци, Турци, Иран, Япони, Филиппинаш, вешта аьлча уж латт СССР-ан вокх социалистически мехкаштеи гонахьа. Американски кепа йоазон тIа каст-каста яздий корадоагIа, масса минута е масса сахьата кхоачалургва царех цхьан базера Советски Союза стратегически пунктага яхаш доккхала деш дола къамаьлаш.

Эггара тIехьа арадаьнна хIанзара, шийла толашагIа дар кхы цхьаькхане хьаданза дола ракетни герз вай мехка хьадаро лоархIам боабир кхыча мехкашкарча американски тIема базай. Цхьабакъда, машара гIулакха цIенахштта кхерам-м хIанз а ба царгахьара, тIехьарча хана цу базашкара шоай эсдараш США-с ракетно-ядерни герзаца кийчде доладаь хиларах хIаьтавета а.

Советско - американски гIулакхаш телхадеш дола керттера бахьан да СССР-а гоннахьа американски базаш хилар. Дика кхетадеш да, шин паччахьалкхенах цхьанне вокханна духьала тIом болабар духьа цунна гонахьа бIаьш тIема базаш хьалъеш хилча, царна юкъера гIулакхаш меттахьа хила йиш йоацилга.

— Тайп - тайпарча мехкашкара шин салте вIаши духьал латташ хилча — яьхад Н. С. Хрущевс Днепропетровске,— тIехье во йолаш дола хатар эккха тарлу массаза а. ХIана хулийт из? Ужжамо хатараш хургдоацаш леладича бакъахьа да гIулакх, кхыча мехкара тIема базаш дIаяьхача а цигара эскараш шоай доазонел юха чухьнахьа даьхача а дикагIа да.

Паччахьалкхенаша машарца цхьана къахегара принципашта тешаме а советско-американски гIулакхаш тоадар массане а юкъарча машара гIулакха боккха лоархIам болга ховш а йолча Советски правительствос тIехьарча шерашка кIезига къахьийгадац уж гIулакхаш тоаде гIерташ. 1956 шера январь бетта вай правительствос предложени елар США правительствога 20 шера доттагIал леладеи цхьана къахьегеи договор е вай; аьнна. Шеко яц; из тайпа договор дунен халкъашта юкъера тешам чIоагIбара боккхача лоархIаме хургхилар а «шийла тIом» дIабаккхара цо гIо-новкъостал дергхилар а. Советско-американски гIулакхий хьакъехьа цхьайола лоархIаме проблемаш яр Н. С. Хрущевс США президентага Эйзенхауэрга соахка 2-гIча июне ше яхьийтача послане тIа йийцараш. Масала, цига хьадда оттадьадар, советско-американски гIулакхаш тоадара тIабода никъ хьабелларгболаш дола вай шин паччахьалкхенна юкъера экономически бувзамаш юхаметтаоттадара а чIоагIдара а хьакъехьара дош.

Юххера а, Советски правительствос чот-са яь варгвоацаш дукха предложенеш тийнай США правительствога наьха мехкашкара шоай тIема базаш дIаяхарах дола керттера дош къоастаде, яхаш. Доазол дехьа мел йола ший тIема базаш дIаяхарца а ший тIема низаш тоъал кIезигдарца а хьокхам белар Советски Союзо.

Американски доал деча гIозараша тIеххьарча хана советско-американски гIулакхаш тоаданза дарг ца хилар кхетадьчох тара да. СССР-аи США-неи юкъера тешам чIоагIбелга, цар шоашта юкъе масса тайпара бувзамаш оттаделга дувцаш хиннаб Вашингтонера дуккха а цIи хезза бола паччахьалкхен деятелаш. США вице-президента Р. Никсона Советски Союзе ше къамаьлаш деш дуккхаза а яьхад американцашта вайцара машар а беза США-неи СССР-аи юкъе дов жккхача унзара тIом хургхилар шоаш кхета а ду яхаш. Хьашт доацар да уж дика дешаш гIулакхашца бакъдеш ца хилар. Керттера советско - американски проблемаш хIанз а фега хьувз. Лакхехьа йийца доттагIлен экономически бувзамаш чIоагIдарен хьакъехьа договор е аьнна еннача советски предложенешта отказ ду американски Iаьдало. СССР-а гонахьа хьалхагIа хиннача тайпара йолаш а кхыметтел совъюлаш а я американски базаш.

Нагахьа санна СССР-ца машари доттагIалн хилар деза шоашта яхаш американски деятелаша деш дола къамаьлаш цIенача дег тIара дале, эггара хьалха кхыча мехкашкара американски тIема базаш дIайохилга а деш, уж керттера проблемаш къоастае ха кхьачай.

Советско - американски гIулакхаш — дунен халкъашта юкъера гIулаДхаш къоастадара эггара лоархIам болашагIа дарех да. ДIаяхача замо кхаьгга хьахьехад низа позицегара уж тоаде йиш ца хилар. Машара йола догдоахийла йохаяр мара хIама дерцац цар. Советски правительствос санна хьакъехьа уйла е еза советско-американски гIулакхий. Из эггара нийсагIа бола никъ ба.

ЕР КЛАССОВИ МАШАР А БОАЦАШ, КЛАССОВИ ТIОМ БА

ТIеххьарча шерашка американски Iаьдала керттерча наькъех никъ ба къахьегаман капиталан юкъера гIулакхаш морх йоацаш а, хIаьта хулаш йола забастовкаш кхыдола довнашн — паргIатача экономически система болх «эргабалар мара доацаш а» бола «классови машара» мохк ба яхаш США кхайкаелга. Июнь бетта пресс-конференце ше къамаьл деш президента Эйзенхауэра аьлар, классови къовсама лоархIамах йола Маркса теори США-на мегаш а яц «американски теорена» духьала а я аьнна.

Цхьабакъда американски вахаро хьахьокх американски пропагандисташа дувцараш харц хилар. «Американски вахара» га доахаш бараш цу вахаро ше харц бу дуккхаза а.

Мадарра аьлча, укх шера хьалхарча бIаргчача ах шера классата юкъера къовсам дуккхагIа чIоагIбенна хилар ТучадаьлаР США. Забастовкаш еш бола нах дуккха а дукхагIа а хилар. Укх шера юхьхьанцарча биъ бетта США хиннa забастовкаш бахьан долаш 7 миллион совгIа балха ди дайнад, вешта аьлча соахка цу ханна дайна хиннaчунга хьежача шоззен ахаззен дукхагIа.

Ер шу хьадоладеча денз цхьа кIира дахадац забастовкаш ца хулаш. Январь бетта забастовкаш йир автомобильни заводашкарча болхлоша, мехка къулбехьарча текстильщикаша, юртбоахамерча болхлоша. Цул тIехьагIа забастовкай боламо чулаьцар Гаьннарча Малхбузера болхлой; Къилбаседехьа текстильщикаш. Апрель бетта забастовкаш йир химическин хьамча хIамаш ечен промышленностерча болхлоша, «Юнайтед стейтс раббер», «Фейрстон Тайр энз раббер», «Гудрич» яхача компаней заводашкарча болхлоша. Болат лоаладеча промышленносте дорха классови къовсам болабарца белгалдаьлар ахка. 15 июле 500 эзар металлургера болхлой юкъе а болаш йоккха, тIом сецача денз ялхлагIа йола забастовка хилар. Доккхий довнаш даргдолаш да алюмини доаккхача промышленносте а. Шоай бокъонаш бахьан долаш къовсам болабе кийчбенна ба машиннаькъахой.

Фуд американски болхлоша дIадехар? Эггара хьалхагIа цар дIадехар да алапеш лакхделга социальни Iалашон система тоаелга . Масала, металлургаша къовсам лоаттабу хIара сахьата баьча балхах шоашта 15 цент дуккхагIа ахча далийтар духьа, товаранта маьхаш лакхдаларга хьежжа алапеш а тIакхеташ йола «лувжа шкала» юха йолаяр духьа:

Американски пропагандисташа йоах, хIара американца бокъо я ший алапи лакхдайта, ше раьза воацача алапех болхлочунга болх байта бокъо яц цхьанне а, из бокъо законах а правительствос а оттаяь я.

ГIулакхага диллача мишта кхоачашъю из бокъо? Предприятей даьша цхьаккха дича а къахьегамхоша яхар де тигац: Массехк кIира доаккх забастовкаша ца соцац, хIаьта цхьаза (масала, текстильщикий яр санна йолчо) бетташ а доах; цхьабакъда предприятей даьша шоаш аьнна чутIара бала тигац. Цар га доах забастовщикашта духьаларча къовсама полиции бIунаши ухийтача правительствоси моттигерча Iаьдалашеи. «ХьаьрагIа» бола болхлой Iаьдалга гIолла дIабоах; фабрикайн заводийн коа наIарел аракховс. Цар кхы а сов боах вешта а Iалаьмате духха бола бе болх боаца болхлой.

Иштта я «экономически паргIата система». Хlанз, йоах кепайоазоно, керда законодательство кийчъеш латт США: цо бокъо лу предприятей даьшта профсоюзаш шоай доала кIал оттае.

Классови машар бац ВIашагIкхийттача Штаташка. Бикъбенна классови къовсам латт цига. Белгалдоалаш да, кхыметтел «классови машарах» хьакъехьара тезис шерра дIакхайкадеш хиннача кепа йоазон органаша шоаш, тIеххьарча хана; бакъдарех ца йоалаш, гIулакхага диллача капиталистически Америка—классашта юкъе кхиза дов лоаттош бола мохк хилара мукIарло де дезаш хилар. «Юнайтед Стейтс ньюз энд Уорлд рипорт» яхача хIара кIиранна арадувлача журнало 15 июле яздора: «Предприятей даьштеи болхлоштеи юкъера вIашдухьаленаш кхы тIа а чIоагIлуш хиларах керда хоамаш кхаьчаД. Ца соцаш ха дукхагIа йоаккх забастовкаша, довнаш къестаде халагIа да. Предприятей даьй гIулакхаш хьалхарчул ІдикагIа да, хIаьта болхлоша яхар де дага болаш а бац». Укх дешашца йистедоал журнал: «Хадарг боаца тIом ба из». Американски журнала аьннача цу дешаша бокъонца харц даций США — къахьегаман капиталан юкъера гIулакхаш тоаденна латташ мохк ба яхаш дувца хабараш?

В. ЗАГЛЯДИН.

Тахан кинотеатрашка

«Челюскинций» цIерахча кинотеатре.
Покхха зал **«ДикагIа вола зIамига саг».**
Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.
ЗIамига зал № 1 — **«Иштта волавеннавар Маяковский».**
Долалу: 8.30, 12.30, 2.30, 4.30, 6.30; 8.30, 10.30.
ЗIамига зал № 2—**«Ворда пхелагIа йола чарх».**
Долалу: 9, 11, 1, 3, 5, 7, 9.
ЗIамига зал № 3—**«Иштта волавеннавар Маяковский».**
Долалу: 9.15, 11.15, 1.15, 3.15, 5.15, 7.15, 9.15.
«Родина» яхача кинотеатре.
«Шу миссел бIаьха никъ».
Долалу: 9, 12, 3, 6, 9.
«ВIалла а йовш йоаца цIи».
Долалу: 8, 9.45.

Городе Грозне, Сталински районе, корпус 24, квартира 4 яхаш йолча гражданка Вернигора Раиса Ивановнас суде деннад г. Грозне, Дзержински улицах 14 кв. 8 вахаш волча Вернигора Владимир Петровичагара ше хьаяларах дола дош.

Дош дувцаргда г. Грозне, Ленински района 3 участка халкъа судо.

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Сталина улица, 23 ТЕЛЕФОНАШ: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 2-07-01; бехкокхама секретара — 2-25-72; корректорске — 2-30-91; партийни вахарен экономикан отделий — 2-25-72;

СФ01799 1918 шерарча 11-ча августа цIерагIа йола типография, Нохч-ГIалгIай АССР, г. Грозный, Революце проспект, 30/3. Заказ № 4609